

For girls only

A qualitative study of the girl scout community as inspiration for public health interventions targeted at girls.

Kun for piger

En kvalitativ undersøgelse af pigespejderfællesskabet som inspiration til folkesundhedsindsatser målrettet piger.

Supervisor: Tine Tjørnhøj-Thomsen

Co-supervisor: Søren Andkjær

Rikke Andkjær
25.10.74.

Total number of characters: 147.739

Abstrakt

Contact with nature has a positive effect on children's health, but studies show that children today spend less time in nature than previous generations. This worrying trend is the background for the study in this thesis, which is based on the evaluation of the project "Scout with the girls". Findings from the evaluation raise new questions and call for more knowledge about girls' communities and how these can be included in future efforts targeted at girls' health. In this way, the evaluation and its findings have motivated the study in this thesis, which has a particular interest in illuminating girl communities from girls' perspective, as the evaluation lacked this perspective. In the thesis, girls' experiences of being part of girl communities among girl scouts aged 10-15 are thus examined. The purpose of the study is to gain insight into girls' 'scouts' experiences of being part of communities only for girls. The goal is that knowledge about the Girl Scout community can help inspire future public health efforts targeted at girls' health. This is investigated using the qualitative methods; participant observations, go-along interviews and group interviews, and data are analyzed using thematic analysis. The study shows that the Girl Scout community is characterized by the togetherness of a common third, which consists of different types of activities. Activities and togetherness are thus included as two important components in the Girl Scout community. I find that the Girl Scout community is carried by a set of core values that are passed on between generations of girls. Furthermore, the study shows that significant aspects of Girl Scout communities are: 1) that the community consists of girls of different ages; 2) that learning takes place between girls and over generations, which creates a special space for learning and 3) that girl communities provide space to unfold and to be yourself. The Girl Scout frame seems to reinforce this space. This knowledge from the Girl Scout community can inspire future public health initiatives targeted at girls' health, and in the conclusion, possible components are listed which can advantageously be included in this.

Forord

Dette speciale indeholder en kvalitativ undersøgelse af fænomenet pigefællesskaber fra pigers perspektiv og i en kontekst af pigespejdere. Formålet med undersøgelsen er at få indsigt i pigespejderes oplevelser med at indgå i fællesskaber kun for piger. Målet er, at viden om pigespejderfællesskabet kan medvirke til at inspirere fremtidige folkesundhedsindsatser målrettet pigers sundhed.

Stor tak til alle de piger, som har deltaget i undersøgelsen. Tak for jeres tid og for at give indblik i jeres oplevelser med pigespejder. Derudover en stor tak til de frivillige spejderledere for jeres tid og vigtige hjælp. Endvidere tak til De grønne pigespejderes projektleder Tenna Libak for at gøde jorden for mig blandt pigespejdergrupperne. Endelig stor tak til min vejleder Tine Tjørnhøj-Thomsen for engagement, omhu og evig fremdrift og kvalificering. Du formår at bibringe nye perspektiver og sætter altid tanker i gang!

Svendborg, maj 2022

Rikke Andkjær

Indholdsfortegnelse

Abstrakt	2
Forord	3
1. Introduktion	6
2. Teoretisk baggrund	8
2.1 Projektet ”Spejd med pigerne”.....	8
2.2 Rolle i og bidrag til evalueringen.....	8
2.3 Viden fra evalueringen.....	9
2.4 Formål og forskningsspørgsmål.....	11
2.5 Inddragelse af teori.....	12
3. Metoder	12
3.1 Videnskabsteoretisk ståsted.....	13
3.2 Erfaringsafsæt.....	14
3.3 Rekruttering af deltagere.....	16
3.4 Indgang til felten af pigespejdere.....	18
3.5 Undersøgelsermetoder.....	19
3.5.1 Deltagerobservationer.....	21
3.5.2 Gruppeinterviews.....	22
3.5.3 Go-along interviews.....	26
3.6 Analysemetoder.....	28
3.6.1 Satte mig ind i data.....	29
3.6.2 Indledende kodning.....	30
3.6.3 Finde og forfine temaer.....	31
3.6.4 Definere temaer og udarbejde den tematiske analyse.....	33
3.7 Ethiske overvejelser.....	35
4. Kontekst for undersøgelsens fund	36
4.1 Pigespejderværdier.....	36
4.2 Pigespejder aktiviteter.....	38
5. Resultater	39
5.1 Pigespejderfællesskabet.....	40
5.1.1 Sammen om et fælles tredje.....	40
5.1.2 Grundlæggende værdier.....	42
5.2 Aspekter af pigespejderfællesskabet.....	45
5.2.1 Piger i forskellige aldre.....	45
5.2.2 Læring sker mellem piger og over generationer.....	46
5.2.3 Læring mellem piger skaber et særligt rum for læring.....	47
5.2.4 Pige-fællesskaber giver frirum.....	50

5.3 Udfoldelse af aspektet ”Pigefællesskaber giver frirum”	50
5.3.1 Piger og drenge indgår i fællesskaber på forskellige måder.....	50
5.3.2 Plads til at udfolde sig	52
5.3.3 Tryghed og frihed til at være sig selv	53
5.3.4 Pigespejderrammen forstærker frirum til at være sig selv.....	55
5.3.5 Pigespejderfællesskabet adskiller sig fra andre fællesskaber	56
6. Diskussion.....	60
6.1 Diskussion af fund	60
6.2 Diskussion af metoder	63
6.2.1 Undersøgelsens validitet.....	63
6.2.2 Metodiske begrænsninger.....	64
6.2.4 Samlet vurdering af undersøgelsens kvalitet	65
7. Konklusion	66
Referencer	70
Bilag	74
Bilag 1: Brev til spejderledere i De grønne pigespejdere.....	74
Bilag 2: Brev til forældre.....	75
Bilag 3: Samtykkeerklæring.....	76
Bilag 4: Observationsguide for deltagerobservation	77
Bilag 5: Interviewguide	78

1. Introduktion

Forskning peger på, at kontakt med naturen har positiv betydning for fysiske sundhed og psykiske trivsel (Hartig, Mitchell, de Vries & Frumkin, 2014; Kardan, Gozdyra & Misic, 2015; Soga & Gaston, 2016; van den Berg, van Winsum-Westra, de Vries & van Dillen, 2010). Kontakt med naturen påvirker sundhed ad flere veje herunder fysisk aktivitet, social samhørighed og stressreduktion. Kontakt med naturen synes således at fremme fysisk aktivitet, som styrker både fysisk og mental sundhed (Hartig et al., 2014). Derudover lader kontakt med naturen til at fremme social samhørighed forstået som fælles normer og værdier, positive og venskabelige relationer og følelser af at være accepteret og hørt til, hvilket har positiv sammenhæng med sundhed og trivsel (Hartig et al., 2014; van den Berg et al. 2010). Endvidere tyder det på, at en fordel ved kontakt med naturen er, at dette bidrager til at undgå sundhedsproblemer som kronisk stress. Kontakt med naturen kan således virke beskyttende mod sygdomme og have genoprettende fordele ved eksempelvis at fremme subjektiv trivsel (Hartig et al., 2014). Kontakt med naturen synes også at have positiv betydning for børns sundhed og trivsel og være forbundet med sundhedsmæssige gevinster for børn både mentalt, socialt og fysisk (Ejbye-Ernst et al., 2019; Mygind et al., 2019). Et systematisk review finder, at børn og unges interaktioner med naturen påvirker deres mentale sundhed positivt (Tillmann, Tobin, Avison, & Gilliland, 2018). Kontakt med naturen menes også at have positiv indvirkning på børn og unges sociale, følelsesmæssige, kognitive og motoriske udvikling (Keniger, Gaston, Irvine & Fuller, 2013; Dadvand, Nieuwenhuijsen & Esnaola, 2015; Soga & Gaston, 2016). Et systematisk review fandt eksempelvis, at fordybende naturoplevelse havde positiv betydning for børn og unges selvværd, self-efficacy, modstandskraft samt akademisk og kognitiv præstation (Mygind et al., 2019). Kontakt med naturen synes således at relatere sig til og være vigtig for børn og unges sundhed og trivsel.

Der ses en tendens til, at børns kontakt med naturen er faldende og har været det over generationer (Soga & Gaston, 2016). Nutidens børn synes således at have mindre kontakt med naturen end forældregenerationen, som har mindre kontakt med naturen end bedsteforældregenerationen. Denne tendens ses også blandt danske børn, som ser ud til at komme sjældnere i naturen end tidligere generationer (Paltved-Kaznelson, 2009). Set i forhold til de sundhedsmæssige gevinster af kontakt med naturen blandt børn, er denne tendens bekymrende og en folkesundhedsmæssig problemstilling, vi må forholde os til.

Danske undersøgelser viser, at børn under 7 år bruger naturen mest, mens børn i alderen 11-15 år bruger naturen mindst (Andkjær, Høyer-Kruse & Arvidsen, 2016; Ejbye-Ernst et al., 2018; Præstholt, Schmidt & Jensen, 2020). Andkjær et al. (2016) finder, at hele 20% af de 12-15-årige kommer sjældent i naturen. Det lader således til, at børns kontakt med naturen falder med stigende alder, og hvis vi vil forebygge dette, giver det mening at rette opmærksomhed mod børnene i en alder, hvor de stadig har kontakt med naturen. Ud over forskelle i kontakt med naturen mellem alder, ses også forskelle i kontakt med naturen mellem køn. Der er forskelle mellem drenge og pigers præferencer og aktiviteter, og drenge og piger ser ud til at bruge naturen forskelligt og lave forskellige aktiviteter, når de opholder sig udenfor (Andkjær et al., 2016; Andkjær & Hadberg, 2017). Og det tyder på, at piger har mindre kontakt med naturen og er mindre fysisk aktive heri end drenge (Andkjær et al., 2016; Schneller, 2017). Således synes særligt piger at være en relevant målgruppe, hvis vi vil fremme børns kontakt med naturen og derigennem styrke deres sundhed. Det tyder på, at børn faktisk gerne vil mere ud i naturen, og Andkjær et al. (2016) beskriver, at pigerne i deres undersøgelse giver udtryk for, at de har stor lyst til at komme mere ud i naturen. Men hvordan får vi børnene mere ud i naturen? Der findes en del viden om, hvordan man kan inddrage natur og friluftsliv i skoler og daginstitutioner (Ejbye-Ernst et al., 2018; Institut for Idræt og Ernæring, Københavns Universitet, u.å.), men der mangler viden om og erfaring med brug af natur og friluftsliv i skolefritidsordninger (SFO). Og hvis vi gerne vil fremme pigers kontakt med naturen, mangler vi viden om og erfaring med, hvordan piger kan motiveres til at komme ud i naturen. Projektet ”Spejd med pigerne” og evalueringen heraf (Andkjær, Ishøi & Andkjær, 2022) adresserede dette videnshul om manglende viden om og erfaring med brug af natur og friluftsliv i SFO’er. Med afsæt heri er målet med undersøgelsen i dette speciale at få viden om pigespejderfællesskabet, som kan medvirke til at inspirere fremtidige folkesundhedsindsatser målrettet pigers sundhed.

I dette speciale forstås sundhed i overensstemmelse med World Health Organization’s (u.å.) definition heraf som ”en tilstand af komplet fysisk, psykisk og socialt velbefindende, og ikke blot fravær af sygdom, smerter eller svækkelse”.

2. Teoretisk baggrund

I dette afsnit præsenteres den teoretiske baggrund for undersøgelsen i dette speciale. Jeg har indgået i udarbejdelsen af evalueringen af projektet ”Spejd med pigerne”, og udvalgte fund herfra rejste spørgsmål og viste behov for mere viden. Evalueringen og dens fund danner således baggrund for og har motiveret min undersøgelse i dette speciale og behandles derfor særligt i dette afsnit. Afsnittet er inddelt i seks dele. I den første del beskrives projektet ”Spejd med pigerne”, mens anden del indeholder en redegørelse for min rolle i evalueringen. I tredje del præsenteres udvalgte fund fra evalueringen samt overvejelser og spørgsmål i forbindelse hermed. I fjerde del redegøres for undersøgelsens formål og forskningsspørgsmål. Femte del indeholder en præsentation af de teorier, som inddrages i analysen af empirien.

2.1 Projektet ”Spejd med pigerne”

Projektet ”Spejd med pigerne” (<https://pigespejder.dk/om-os/vores-projekter/spejd-med-pigerne/>) adresserede det identificerede videnshul om manglende viden om og erfaring med natur og friluftsliv i SFO'er. Projektet var et interventionsprojekt, som forløb over halvandet år fra februar 2021 til juli 2022 med samarbejde mellem De grønne pigespejdere og Center for Børn og Natur. Formålet med projektet var at få SFO-pigerne til at opleve glæde ved at være i naturen og blive nysgerrige på naturen. Projektet bestod af tre indsatser, som var forløb med forskellige aktiviteter rettet mod SFO-piger fra 0. til 3. klasse. I projektet indgik SFO-personale og frivillige spejderledere fra De grønne pigespejdere som aktører. Visionen med projektet var at motivere SFO-piger i alderen seks til ti år til at komme ud i naturen. Projektet indeholdt en følgeforskningsfase og udarbejdelse af en kvalitativ evaluering med fokus på processen og resultaterne af indsatserne. Evalueringen af projektet blev foretaget af forskningsenheden Active Living, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet (SDU). Formålet med evalueringen var at undersøge, hvorvidt og hvordan de udviklede metoder og aktiviteter motiverer SFO-piger til at komme mere ud og er aktive i naturen. Evalueringen havde således fokus på at undersøge indsatsernes metoder og aktiviteter.

2.2 Rolle i og bidrag til evalueringen

Jeg var i praktik i forskningsenheden Active Living, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet (SDU) i perioden 01.09.21 til 31.12.21. Min praktik var knyttet op på arbejdet med den kvalitative evaluering af ”Spejd med pigerne” (Andkjær et al., 2022),

som jeg udarbejdede i samarbejde med Astrid Ishøi og Søren Andkjær. Jeg indgik i alle dele af forskningsprocessen i forbindelse med evalueringen på lige fod med den videnskabelige assistent, og mine arbejdsopgaver indbefattede alt fra organisering og planlægning af evalueringen til udførelse af empiriindsamlingen og efterfølgende analyse og afrapportering. Jeg deltog således i udarbejdelsen af observationsguide til deltagerobservation samt interviewguides til henholdsvis go-along interviews med SFO-piger og gruppeinterviews med projektaktører. Derudover udførte jeg empiriindsamling i form af deltagerobservationer og interviews. Jeg behandlede den indsamlede empiri i form af transskribering af feltnoterne samt go-along og gruppeinterviews. Endvidere udførte jeg den tematiske analyse af empirien. Efter endt praktik blev jeg ansat til at færdiggøre evalueringen, da den ansvarlige videnskabelige assistent gik på barsel. I min ansættelse færdiggjorde jeg analysen af den indsamlede empiri og bidrog til den efterfølgende diskussion heraf og var den primære i udarbejdelsen af den skriftlige afrapportering af evalueringen. På denne måde fik jeg indgående kendskab til feltet af pigespejdermetoder og -aktiviteter samt felten af SFO-piger fra 0. til 3. klasse for evalueringen.

2.3 Viden fra evalueringen

Projektet ”Spejd med pigerne” handlede om at finde ud af, hvordan SFO-pigers sundhed kunne styrkes gennem indsatser kun for piger og i en natur kontekst. Overordnet viste evalueringen, at projektet rummer potentiale til at motivere SFO-piger til at komme mere ud og være aktive i naturen hvorigennem deres sundhed styrkes og gav anbefalinger hertil. Evalueringen bidrog med således erfaringer og viden om indsatser kun for piger i natur kontekster og en af anbefalingerne var: ”Det er en god ide at eksperimentere med at lave naturaktiviteter i SFO for grupper bestående af piger alene, og det kan anbefales at inddrage ældre piger i forløbene som hjælpere og rollemodeller” (Andkjær et al., 2022, s. 37). Baggrunden for denne anbefaling var, at vi fandt, at det havde positiv betydning for SFO-pigerne og deres deltagelse i aktiviteterne, at projektet kun var for piger. I empirien sås, at den generelle oplevelse blandt projektaktører og SFO-piger var, at indsatsernes aktiviteter forløb mere roligt og med mindre grad af forstyrrelser, når der alene var piger med sammenlignet med aktiviteter for både drenge og piger. Projektaktørerne gav udtryk for, at det kan noget særligt, når der kun er piger sammen, og de beskrev, at dette bidrager til at skabe et rum med mere ro og plads til pigerne, og at pigerne udfolder sig på en anden måde og tør mere, når der ikke er drenge. SFO-pigerne

gav udtryk for, at det er rart at have tid uden drenge, som, de synes, kan fylde meget (Andkjær et al., 2022). Dette fund fandt jeg interessant, og jeg blev nysgerrig på dette; ”når det kun er piger sammen”. De voksne omkring pigerne havde en opfattelse af, at det kan noget særligt, når der kun er piger sammen, og dette fund rejste spørgsmål om, hvad dette særlige ved, at piger er sammen alene uden drenge, er? Og oplever piger også, at det kan noget særligt at være piger alene sammen? Og i så fald hvad? Og hvorfor pigerne, at det er rart at have tid sammen kun piger?

I evalueringen fandt vi endvidere, at inddragelse af piger i forskellige aldre har positiv betydning for pigerne og deres deltagelse i aktiviteterne (Andkjær et al., 2022). I projektet blev ældre piger inddraget som hjælpere og rollemodeller i aktiviteterne. De ældre piger havde særlige opgaver og ansvar i aktiviteterne, og de blev et naturligt samlingspunkt for de yngre piger. Vores observationer viste, at de yngre piger synes, det var spændende at være sammen med de ældre piger, som de så op til og havde opmærksomhed rettet mod. De ældre piger så ud til at være forbundet med og at relatere sig til de yngre piger på en anden måde end voksne, og det sås, at de yngre piger lyttede til dem og fulgte dem i aktiviteterne. Inddragelse af ældre piger syntes således at gøre aktiviteterne mere attraktive og spændende for de yngre piger og bidrog ydermere til at øge deres aktive deltagelse heri. De ældre pigers deltagelse så ud til at blive styrket af, at de fik særlige opgaver og ansvar i aktiviteterne, som de syntes at vokse med. Vores observationer viste, at i aktiviteter, hvor der var indgik piger i forskellige aldre og med forskellige roller, deltog de fleste piger aktivt og engagerede sig i aktiviteterne. Og der sås en mindre grad af engagement og deltagelse blandt pigerne i indsatser uden dette element. På denne måde syntes inddragelse af piger i forskellige aldre at have positiv betydning for pigernes engagement og deltagelse i aktiviteterne samt for samspillet pigerne imellem, hvilket blev understøttet af projektaktørernes interviewudsagn (Andkjær et al., 2022). Dette fund, om ”når piger i forskellige aldre er sammen”, fandt jeg også interessant. Her havde vi som undersøgere og de voksne omkring pigerne en opfattelse af, at det også kan noget særligt, når aktiviteter foregår i fællesskaber kun for piger og med deltagelse af piger i forskellige aldre. Dette fund rejste spørgsmål om, hvad det er disse fællesskaber kun for piger kan? Og oplever piger også, at det kan noget særligt, når de er sammen med andre piger i andre aldre? Og i så fald hvad? Hvad betyder det at være sammen med piger i andre aldre? Indvirker det på fællesskabet og samværet mellem piger, at der indgår piger i forskellige aldre?

Jeg kom således fra evalueringen med en vakt nysgerrighed og særlig interesse for at undersøge de her særlige sammenhænge, hvor piger er sammen omkring aktiviteter i en natur kontekst, og hvor det kun er for piger. Evalueringens fund rejste nye spørgsmål, og på denne måde åbnede evalueringens fund et nyt vindue, som kaldte på mere viden om fællesskaber kun for piger samt viden om, hvordan pigefællesskaber kan medtænkes i fremtidige indsatser målrettet piger, som har til formål at styrke pigers sundhed. Ydermere havde jeg en særlig interesse i at belyse fænomenet pigefællesskaber fra pigernes perspektiv, da jeg syntes, at evalueringen manglede dette perspektiv. Dette dannede baggrund for og motiverede min undersøgelse i dette speciale, hvor jeg ønsker at undersøge pigers oplevelser af at indgå i pigefællesskaber og derigennem opnå viden om, hvordan pigefællesskaber kan medtænkes i fremtidige indsatser målrettet piger, som har til formål at styrke pigers sundhed. Det oprindelige afsæt fra evalueringen til dette speciale var lysten til at undersøge de særlige sammenhænge, hvor piger er sammen omkring aktiviteter i en natur kontekst, og hvor det kun er for piger, og derfor undersøger jeg pigefællesskaber blandt pigespejdere.

2.4 Formål og forskningsspørgsmål

I dette speciale undersøger jeg fænomenet pigefællesskaber fra pigers perspektiv og i en kontekst af pigespejdere. Formålet med undersøgelsen er at få indsigt i pigespejderes oplevelser med at indgå i fællesskaber kun for piger. Målet er, at viden om pigespejderfællesskabet kan medvirke til at inspirere fremtidige folkesundhedsindsatser målrettet pigers sundhed. Mere specifikt undersøges følgende hovedspørgsmål, hvor undersøgsmålene understøtter besvarelsen af hovedspørgsmålet:

Hovedspørgsmål

Hvordan kan pigespejderfællesskabet inspirere fremtidige folkesundhedsmæssige indsatser målrettet piger?

Underspørgsmål 1

Hvad kendetegner pigespejdernes fællesskab, og hvilke grundlæggende værdier indgår i fællesskabet?

Underspørgsmål 2

Hvilke aspekter af pigespejderfællesskabet fremhæver pigerne som betydningsfulde?

Underspørgsmål 3

Hvordan bidrager pigespejderfællesskabet til oplevelsen af frirum blandt pigerne?

2.5 Inddragelse af teori

I dette afsnit vil jeg redegøre for de teoretiske begreber, som jeg gør brug af i min analyse af empirien til at udfolde det empiriske materialet. Under analysearbejdet blev det tydeligt, at der fandtes teoretiske begreber, som kunne bidrage til at belyse aspekter af det empiriske materiale og derved give en øget forståelse af temaer. På denne måde benytter og kombinerer jeg de teoretiske begreber *det fælles tredje* (Husen, 1996) og *mesterlære* (Lave & Wenger, 2001; Nielsen & Kvale, 1999) til at belyse og udfolde aspekter af pigespejderfællesskabet. Begrebet *Det fælles tredje* handler om at være flere mennesker sammen om en oplevelse, eller om en opgave, der skal udføres, og derved være sammen om noget fælles tredje (Husen, 1996). Begrebet bruges i på flere måder i analysen heriblandt til at forstå pigespejdernes fællesskab og det aspekt, at deres fællesskab rummer forskellige aldre samt til at forklare hvorfor pigespejderfællesskabet opleves som et særligt frirum, hvor pigerne kan slappe af og være sig selv uden at tænke så meget over, hvad de siger og gør. Begrebet *mesterlære* handler om situeret læring i praksisfællesskaber, hvor læring opstår gennem deltagelse i sociale fællesskaber, når eleverne er sammen om en bestemt praksis (Lave & Wenger, 2001; Nielsen & Kvale, 1999). Begrebet bruges i analysen til, dels at forstå læring i pigespejderfællesskabet; og dels at forklare, hvorfor pigerne oplever denne læring anderledes end læring fra voksne. De teoretiske begreber og perspektiver bliver udfoldet nøjere i forbindelse med resultatafsnittet (afsnit 5), og hvor jeg ser på empirien gennem de teoretiske begreber og bruger teorien til at forme og løfte mine resultater op (Green & Thorogood, 2014; Høyer, 2016).

3. Metoder

Dette afsnit omhandler metodiske aspekter af min undersøgelse, og afsnittet har syv dele. Første del rummer en redegørelse for det videnskabsteoretiske afsæt for min undersøgelse, som ligger til grund for valg af forskningsmetoder. Afsnittet præsenterer min tilgang til videnskab og videnskabelige praksis i dette speciale. I anden del beskrives

mit erfaringsafsæt for undersøgelsen dels i relation til mit tidligere pædagogiske virke og dels i relation til evalueringen af ”Spejd med pigerne”. Tredje del beskriver processen med rekruttering af deltagere til undersøgelsen. Fjerde del indeholder en beskrivelse af min ankomst og indgang til felten pigespejdere. I femte del redegøres for de anvendte metoder til indsamling af empiri. Denne del indeholder dels beskrivelse af det teoretiske grundlag for de valgte metoder, og dels beskrivelse af den praktiske anvendelse heraf. Sjette del består af en redegørelse for den anvendte analysemetode til bearbejdning af den indsamlede empiri, herunder det teoretiske grundlag for metoden og analyseprocessen. I syvende del præsenteres mine etiske overvejelser i forbindelse med indsamling af empiri og analyse af det empiriske materiale.

Dette metodeafsnit er relativt langt og omfattende, da jeg har valgt at give en grundig og detaljerig beskrivelse af, hvordan jeg har undersøgt felten af pigespejdere. I metodeafsnittet ligger således et bidrag til, hvordan man kommer ind i pigefeltet og -felten, som også synliggør de udfordringer, der er forbundet med at lave feltarbejde i den målgruppe. I kraft af mit tidligere virke som pædagog og familierådgiver har jeg pædagogiske indsigter og kompetencer, som jeg mener, kan bidrage med metodologiske indsigter i forhold til at udføre feltarbejde blandt børn. Ydermere bidrager den omfattende metodebeskrivelse til at give indsigt i feltet og felten for undersøgelsen. Feltet og dermed genstanden for min undersøgelse er pigefællesskaber, og dette undersøges i felten pigespejderfællesskaber gennem pigespejdere. På denne måde opnår jeg viden om feltet pigefællesskaber gennem empiriske undersøgelser af felten pigespejderfællesskaber.

3.1 Videnskabsteoretisk ståsted

I dette afsnit vil jeg redegøre for undersøgelsens videnskabsteoretiske position og beskrive, hvilken betydning denne har for mine valg af metoder. Dette speciale har et humanvidenskabeligt afsæt, hvor virkeligheden antages at kunne undersøges, men ikke måles og vejes, som det ses i den naturvidenskabelige tradition (Sonne-Ragans, 2017). Jeg ønsker at undersøge pigespejderes oplevelser af pigefællesskaber i forhold til sundhed. I min undersøgelse tager jeg udgangspunkt i det fænomenologiske paradigme, hvis interesse er at forstå fænomener ud fra individets oplevede verden og perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg ønsker således at forstå fænomenet pigefællesskaber ud fra pigespejdernes livsverden, forstået som deres umiddelbare oplevelser og det, de møder i deres hverdag (Kvale & Brinkmann, 2015). Min ontologiske position og dermed syn på

virkeligheden er, at jeg forstår virkeligheden som det, individet oplever. På denne måde afhænger virkeligheden i denne undersøgelse af pigespejdernes opfattelse af verden og deres måde at definere, tolke og opleve denne på (Kvale & Brinkmann, 2015). Ifølge Kvale & Brinkmann (2015) består virkeligheden af allerede eksisterende livsverdener, og der er således ikke adgang til virkeligheden uden i dette tilfælde pigespejdernes opfattelse af den. Indgangen til pigespejderne og adgangen til deres oplevede verden spiller således en central rolle i undersøgelsen, da de kan anses som gatekeepere til deres eget liv. Og det er vigtigt for mig, at jeg som undersøger møder pigerne respektfuldt og udviser en vis grad af ydmyghed overfor deres valg om at dele deres oplevelser af verden med mig. Min epistemologiske position og dermed syn på viden er, at jeg anser viden som noget, der konstitueres i samspillet mellem de individer, vi ønsker at vide noget om, og os som undersøgere (Sonne-Ragans, 2017; Kvale & Brinkmann, 2015). På denne måde viden om pigespejdernes livsverden i samspillet mellem pigespejderne og mig som undersøger, og derved er begge parter en aktiv del af videns processen (Kvale & Brinkmann, 2015; Sonne-Ragans, 2017). På baggrund af mit ontologiske og epistemologiske ståsted er fokus for min undersøgelse pigespejdernes livsverden, og jeg har interesse i at forstå fænomenet pigefællesskaber ud fra pigespejdernes perspektiv. Med udgangspunkt i det fænomenologiske paradigme anvender jeg semistrukturerede gruppeinterviews som den primære undersøgelsesmetode, da denne metode giver mulighed for at få indblik i individets livsverden (Sonne-Ragans, 2017).

3.2 Erfaringsafsæt

Der to overordnede erfaringsafsæt for min involvering med feltet og felten for undersøgelsen: 1) kompetencer erhvervet gennem mit tidligere virke som pædagog og familierådgiver; og 2) erfaringer fra evalueringen af ”Spejd med pigerne” (Andkjær et al., 2022). Min involvering med feltet og felten tog for det første afsæt i mine personlige erfaringer fra mit tidligere arbejde som pædagog og familierådgiver med udsatte børn og deres familier. I mit tidligere arbejde kom jeg i familiers hjem, hvor jeg indgik i deres hverdag, observerede deres samspil og guidede dem samt afholdt rådgivende samtaler. Jeg havde således erfaring i at indgå i mange forskellige sociale sammenhænge og situationer, hvor jeg skulle observere og aflæse samt afstemme og tilpasse mig for at indgå på en respektfuld og behagelig måde for de mennesker, hvis liv jeg interagerede i. Dette var en integreret og implicit del af min måde at interagere med andre mennesker på, og som viste sig også at være anvendelige og gavnlige i arbejdet med kvalitative

metoder. På denne måde havde mit tidligere virke givet mig nogle kompetencer, som blev mobiliseret i min involvering med feltet. Min involvering med feltet og felten tog for det andet afsæt i de erfaringer og den viden, som jeg havde erhvervet mig gennem arbejdet med evalueringen af ”Spejd med pigerne”. Dette arbejde havde blandt andet givet mig en indledende viden om feltet pigefællesskaber og felten heri dette undersøges i denne undersøgelse blandt pigespejdere. Denne viden bidrog til at motivere og fokusere min undersøgelse, hvor jeg gjorde brug af mine erfaringer fra evalueringen i flere dele af arbejdsprocessen eksempelvis ved valg af målgruppe og valg af dataindsamlingsmetoder. I de følgende afsnit beskrives i hvilke situationer og på hvilke måder, jeg har anvendt mine samlede erfaringer i forbindelse med denne undersøgelse.

Min undersøgelse i dette speciale tog afsæt et interessant fund fra evalueringen af ”Spejd med pigerne” om den positive betydning af projekter kun for piger. Jeg blev nysgerrig på dette, ”når det kun er piger sammen”, hvilket ledte mig til at undersøge feltet pigefællesskaber. Jeg valgte at undersøge pigefællesskaber i kraft af en empirisk undersøgelse af pigespejdere, fordi jeg interesserede mig for de særlige sammenhænge, hvor piger er sammen omkring aktiviteter i en natur kontekst, og hvor det kun er for piger. Derudover havde jeg haft samarbejde med De grønne pigespejdere i evalueringen og havde således en kontakt ind i denne felt. På denne måde influerede mine erfaringer fra evalueringen på både valg af feltet for undersøgelsen samt på valg af felten hvori feltet undersøges. Ydermere brugte jeg erfaringer fra evalueringen i forhold til fastsættelse af målgruppe for undersøgelsen. Målgruppe i ”Spejd med pigerne” var SFO-piger fra 0. til 2. klasse, og det viste sig at være vanskeligt at få de deltagende piger til at reflektere over og give udtryk for deres oplevelser og tanker. Pigeres udsagn var generelt korte og entydige, og de var ikke så nuancerede i deres sprogbrug, hvilket betød, at materialet ikke var så uddybende, som vi havde ønsket. Af denne grund valgte jeg, at målgruppe i denne undersøgelse skulle være lidt ældre piger, og jeg valgte således at inddrage piger fra 4. til 7. klasse, som er i alderen 10 til 15 år. Hensigten var, at en målgruppe bestående af ældre piger kunne bidrage med mere reflekterende og nuancerede udsagn til empirien.

Jeg brugte endvidere mine empiriske erfaringer fra evalueringen i valg af dataindsamlingsmetoder til denne undersøgelse. I evalueringen erfarede jeg, at deltagerobservation var en god måde at deltage i felten og få etableret kontakt til pigerne og en væsentlig kilde til indsigt og viden. I evalueringens go-along interviews oplevede

jeg, dels at go-along interviews ofte blev korte og sporadiske samt distraheret eller afbrudt af de aktiviteter, der foregik omkring pigerne; og dels at det havde positiv betydning for pigernes deltagelse og engagement i interviews, hvis de var flere piger sammen. Interviews med flere piger gav som i fokusgruppeinterviews en hurtig tryghed ved situationen for pigerne og ydermere lod de sig inspirere af hinandens udsagn og kommenterede herpå. Med afsæt i disse erfaringer fra evalueringen valgte jeg at benytte gruppeinterviews som primære metode i denne undersøgelse, og jeg søgte herved at skabe et tillidsfuldt rum uden udefrakommende forstyrrelser og medtage fordelene ved deltagelse af flere piger. Fra evalueringen havde jeg erfaret, at det er nødvendigt at tage bestik af situationen og bøje sig metodisk mod, hvad der er muligt i felten. På denne baggrund valgte jeg at benytte flere dataindsamlingsmetoder og derved skabe bedre grundlag for at jeg kunne tilpasse mig efter, hvad der var muligt i felten. Samtidig var det min erfaring, at empiri indsamlet ved brug af forskellige dataindsamlingsmetoder fungerede som et godt supplement til hinanden ved at understøtte hinanden eller give flere nuancer til empirien. Jeg valgte at benytte undersøgelsesmetoderne deltagerobservation, go-along interviews og gruppeinterviews til indsamling af empiri. Jeg medtog go-along interviews på trods af mine erfaringer med denne metodes begrænsninger, fordi jeg ønskede at have et alternativ til gruppeinterviews i tilfælde af, at dette ikke var muligt i felten.

3.3 Rekruttering af deltagere

Målgruppen for deltagere i denne undersøgelse var piger i alderen ti til femten år, der gik i 4. til 7. klasse, og som var medlemmer af De grønne pigespejdere. I forbindelse med evalueringen af "Spejd med pigerne" havde jeg kontakt til og samarbejde med De grønne pigespejdere og projektleder Tenna Libak. Jeg kontaktede projektlederen og bad hende fungerer som gatekeeper ved at formidle indledende kontakt til lokale pigespejdergrupper på Fyn. Projektlederen henvendte sig per mail til alle pigespejdergrupper på Fyn og opfordrede dem til at deltage i min undersøgelse. Hun vedhæftede et brev, som jeg havde udarbejdet til spejderlederne (bilag 1) med præsentation af mig og min undersøgelse. Jeg modtog ingen henvendelser i første omgang, og jeg anså projektlederens bidrag som en måde at gøde jorden blandt pigespejdergrupper for min opfølgende henvendelse. Projektlederen måtte ikke videregive kontaktoplysninger, så jeg identificerede syv eksisterende lokale pigespejdergrupper på Fyn (figur 1) og sendte en påmindelse per mail om deltagelse i min undersøgelse til relevante gruppeledere og vedhæftede det samme

brev. Jeg fik relativ hurtigt henvendelser herpå fra de fleste spejdergrupper, som vendte positivt og interesserede tilbage. Enkelte spejdergrupper sendte jeg endnu en påmindelse til. Alle spejdergrupper responderede på min henvendelse, heraf havde fem ud af syv spejdergrupper piger i den relevante aldersgruppe og ønskede at deltage. Spejdergruppen i Otterup responderede dog sent i empiriindsamlingsforløbet og på et tidspunkt, hvor jeg synes at være nået et datamætningspunkt. Jeg takkede nej til Otterup, da jeg vurderede, at yderligere dataindsamling ikke ville bidrage med flere nye perspektiver og derfor ikke ville tilføre ny viden til undersøgelsen.

Figur 1: Oversigt over lokale pigespejdergrupper på Fyn

Pigespejdergrupper	Beskrivelse af besøg
Sanderum	Besøg mandag d. 21.03.22 kl. 17.10 – 20.00. Piger 10 – 13 år. http://www.pigespejder.dk/sanderum
Dalum	Besøg tirsdag d. 22.03.22 kl. 18.15 – 21.00. Piger 10-13 år. Grønne pigespejdere & KFUM-drenge sammen - adskilt i patruljer. http://www.dalumspejdercenter.dk
Søndersø	Besøg mandag d. 28.03.22 kl. 16.40 – 19.30. Piger 10-15 år. https://pigespejder.dk/soendersoe/
Langeskov	Besøg onsdag d. 30.03.22 kl. 17.40 – 20.30. Piger 10-12 år. http://www.pigespejder.dk/langeskov
Otterup	Ville gerne have deltaget, men responderede sent i forløbet.
Ryslinge	Ingen piger i aldersgruppen.
Svendborg	Ingen piger i aldersgruppen.

I undersøgelsen deltog således pigespejdergrupper fra Sanderum, Dalum, Søndersø og Langeskov. Jeg kontaktede de respektive gruppeledere per mail og sms og aftalte tidspunkter for besøg hvert sted. Jeg udtrykte taknemmelig for, at de ville deltage og forholdt mig fleksibel i forhold til tidspunkt for mit besøg, og lod det være op til gruppelederne, hvornår det kunne passe for dem, at jeg kom. Jeg var samtidig bevidst om, at spejderne deltager frivilligt i deres fritid, og det var derfor væsentligt for mig, at mit besøg blev en positiv oplevelse for både gruppeledere og pigespejdere. Jeg udarbejdede et informationsbrev og en samtykkeerklæring til pigernes forældre (bilag 2 og 3), som jeg

bad spejderlederne videregive til forældrene. Forud for mit besøg var alle piger og deres forældre således informeret om mit besøg samt dets formål og indhold og havde givet samtykke til deltagelse i undersøgelsen.

3.4 Indgang til felten af pigespejdere

Som beskrevet ovenfor havde jeg forud for alle besøg haft enten skriftlig eller mundtlig korrespondance med de respektive gruppeledere. Herigennem havde jeg fået et overordnet billede af, hvad der skulle foregå og dermed indholdet i spejdermødet samt på hvilken måde, det var muligt for mig at udføre deltagerobservationer og foretage interviews med spejderpigerne. Forud for besøgene gjorde jeg mig overvejelser om min fremtoning både i forhold til, hvordan jeg så ud, og hvordan jeg agerede i mimik, kropssprog og tale. Fra ”Spejd med pigerne” havde jeg erfaret, at spejderlederne fremstod naturligt uden så meget make-up og klædt i praktisk tøj, og jeg søgte lignende fremtoning ved at klæde mig afslappet og praktisk. Alle de deltagende spejdergrupper havde faste ugedage og tidsrum, hvor de mødtes i faste grupper til spejdermøder, og disse møder indeholdt varierende og planlagte aktiviteter. Jeg besøgte alle spejdergrupper til et af deres sædvanlige møder, hvor jeg havde aftalt med hver gruppeleder at mødes 15-20 minutter, før spejderpigerne kom. Dette var for mig en måde at etablere en indledende relation til gruppelederen og samtidig få aftalt, dels hvordan jeg rent praktisk kunne indgå i dagens aktiviteter; og dels hvor og hvordan jeg kunne afholde interviews, så det blev mindst muligt forstyrrende for deres planlagte aktiviteter. Ved ankomsten var jeg opmærksom på at fremstå imødekommende, nærværende og nem at tale med samt nysgerrig på pigespejderne. Jeg tog fra start ansvar for samtalen, hvor jeg takkede for deres hjælp og startede en uhøjtidelig samtale ved at kommenterede positivt på deres lokaler og omgivelser og spørge nysgerrigt ind til netop deres afdeling samtidig med, at jeg tilbød min hjælp til deres forberedelser. Jeg søgte herved at få gruppelederne til at føle sig tilpas og på hjemmebane ved at tale om noget, de interesserede sig for og havde viden om, og som var forholdsvis ukendt for mig. Jeg spurgte ind til og viste interesse for deres lokale forhold, og de fleste gruppeledere ville gerne vise frem og fortælle, og det var tydeligt at mærke, at spejderlivet var en passion for dem. På denne måde startede de fleste besøg med en relativ hurtig etableret og ubesværet samtale, der bidrog til, at vores møde og samtale ikke blev akavet eller anstrengt. Udover at etablere en positiv relation havde det indledende møde også en anden vigtig funktion for mig, idet det gav mig mulighed for at scanne og orientere mig i felten og på denne måde finde vej ind i felten.

Ved at spørge ind til spejdergruppens faciliteter fik jeg fremvist deres lokaler og omgivelser, hvorved jeg kunne scanne området og mulige settings for deltagerobservationer og interviews. Derudover fik jeg gennem samtale med gruppelederne og ved at indgå i forberedelserne givet indirekte informationer om sociale koder i deres lokale pigespejdermiljø. Det gav mig mulighed for at aflæse eksempelvis, hvordan de taler sammen, og om de har et særligt sprogbrug, samt hvad de laver og hvordan. Jeg brugte dette til at falde så naturligt ind i felten som muligt både i tale og adfærd ved at kopiere og tilpasse mig i forhold til gruppelederne og pigerne. Denne måde at nærme mig felten bidrog til, at jeg relativt hurtigt fik etableret god kontakt til pigerne, hvilket var væsentlig for, om de ville give mig indblik i deres livsverden. Tjørnhøj-Thomsen & Whyte (2016) beskriver, at alle mennesker er en form for gatekeepere til deres eget liv, og den enkelte bestemmer selv, hvilke informationer de har lyst til at dele med hvem. Jeg anså det derfor som en vigtig opgave i feltarbejdet at skabe et situationelt og relationelt rum for, at spejderpigerne havde lyst til at dele deres tanker og overvejelser med mig. Ved afslutningen af hvert besøg gav jeg mig god tid til at runde af, hvor jeg dels takkede for gruppeledernes hjælp og gav udtrykt for, at de havde været til stor hjælp, og at pigernes deltagelse havde bidraget med vigtig viden og perspektiver til min undersøgelse. Derudover blandede jeg ind i og hjalp med oprydningsarbejdet for at afslutte mit besøg på en ordentlig måde og sørge for, at besøget blev en positiv oplevelse for gruppelederne.

3.5 Undersøgelsesmetoder

Det empiriske grundlag er indsamlet på tre forskellige måder, og datakilderne er: 1) deltagerobservationer, 2) go-along interviews med pigespejdere og 3) gruppeinterviews med pigespejdere (figur 2). Al empiri er indsamlet i perioden 21. til 30. marts 2022 hos De grønne pigespejdere i henholdsvis Sanderum, Dalum, Søndersø og Langeskov, og de deltagende pigespejdere er i alderen 10 til 15 år og går i 4. til 7. klasse.

Figur 2: Oversigt over specialets empiriske grundlag

	Sanderum	Dalum	Søndersø	Langeskov	Total
	Piger i alderen 10-13 år	Piger i alderen 10-13 år	Piger i alderen 10-15 år	Piger i alderen 10-12 år	Piger i alderen 10-15 år
Deltager-observationer	1 N = 8	1 N = 8	1 N = 13	1 N = 11	4 N = 40
Gruppe-interviews	2 Grupper á 4 N = 8	-	6 Grupper á 2-3 N = 13	3 Grupper á 3-4 N = 11	11 Grupper á 2-4 N = 32
Go-along interviews	-	1 N = 4	-	-	1 N = 4

Figur 3: Oversigt over tema og settings i de lokale spejdergrupper

Pigespejder grupper	Tema	Settings	
		Deltagerobservation	Interviews (Go-along og gruppeinterviews)
Sanderum	Binde rafter og lave labyrint	Udenfor på et græsstykke afgrænset af bygninger og træer	Vi sad i et lille køkken, hvor vi var afskærmet fra andre og uden udefrakommende uro eller støj.
Dalum	Løb med GPS, kompas og kort	Udenfor i spejderhyttens have og på 6 km løb i området med forskellige poster	Vi gik udenfor med afstand og baggrundsstøj og underliggende snak mellem de piger, der ikke svarede på spørgsmål. Pigerne skulle løbende orientere sig og løse opgaver. Det skabte en del afbrydelser.
Søndersø	Lagkageløb og bål brød	Spejderhyttens køkken og have	Vi sad i spejderhyttens fællesrum og i et rum, hvor vi var afskærmet fra andre og uden udefrakommende uro eller støj.
Langeskov	Madlavning med "skralde" madvarer	Spejderhyttens fællesrum	Vi sad i spejderhytten i et lille rum, hvor vi var afskærmet fra andre. Vi kunne dog fornemme jævnlig uro og støj fra fællesgang og køkken.

De lokale settings og temaer for aktiviteter varierede mellem de fire spejdergrupper (figur 3), og disse havde betydning for, hvilke dataindsamlingsmetoder det var muligt at anvende. Jeg tilpassede mine dataindsamlingsmetoder til de aktuelle settings og temaer for hvert af spejdermøderne. I Sanderum, Søndersø og Langeskov foregik spejdermødet i og omkring den lokale spejderhytte, mens spejdermødet i Dalum foregik i det

omkringliggende lokalområde for spejderhytten. I Sanderum deltog jeg i aktiviteterne og udførte deltagerobservation undervejs. Her afsluttede spejderlederen aktiviteterne i god tid, og under oprydningen havde jeg på skift et hold piger inde i køkkenet til gruppeinterviews. I Søndersø og Langeskov lavede jeg deltagerobservationer i starten og slutningen af spejdermødet. Her havde spejderlederne under aktivitetsforløbet lavet en aktivitetspost, som hed ”interview med Rikke”, hvor jeg på skift havde besøg af alle pigerne i små hold til gruppeinterviews. Dalum adskilte sig fra de øvrige spejdergrupper, idet aktiviteten her var orienteringsløb. Det betød, at det meste af spejdermødet foregik gående udenfor i lokalområdet og af denne årsag anvendte jeg go-along interview fremfor gruppeinterview. Jeg deltog her i hele aktiviteten og afholdt deltagerobservation og go-along interview undervejs.

3.5.1 Deltagerobservationer

Deltagerobservation er kendetegnet ved, at forskeren tager del i det sociale liv i felten og observerer og lytter til, hvad der foregår. På denne måde bliver forskeren en del af undersøgelsesfeltet, hvilket giver forskeren mulighed for at erfare, hvordan verden ser ud for de mennesker, der studeres (Gulløv & Højlund, 2010; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016). Metoden er velegnet til dels at få viden om det sociale liv mellem mennesker og dels at få indsigt i de aktiviteter, som mennesker tager for givet (Hastrup, Rubow & Tjørnhøj-Thomsen, 2017). I denne undersøgelse var formålet med deltagerobservationer at få viden om både undersøgelsesfeltet og -feltet, og jeg søgte her at få viden om det sociale liv mellem pigespejderne, deres indbyrdes samspil og deres fællesskab. I observationerne havde jeg således primært fokus på, hvordan pigerne indgik i fællesskabet og interagerede med hinanden. Derudover brugte jeg min deltagelse i felten og aktiviteterne som afsæt til at skabe kontakt og relation til spejderpigerne. Jeg afholdt fire deltagerobservationer med deltagelse af i alt 40 piger fra De grønne pigespejdere i Sanderum, Dalum, Søndersø og Langeskov (figur 2). Jeg skrev feltnoter under alle deltagerobservationer, og alle feltnoter er fuldt udskrevet til samlet 11 sider.

Forud for mine besøg udarbejdede jeg en observationsguide (bilag 4), som tog afsæt i undersøgelsens forskningsspørgsmål og skulle hjælpe til at skabe retning undervejs i mine observationer. Jeg havde fra evalueringen erfaret, at det fungerede godt med en relativ åben observationsguide, som indeholdt få og overordnede spørgsmål som fokuspunkter for mine observationer i felten. En kort og overskuelig observationsguide blev et redskab

til relativt hurtigt at orientere mig og holde fokus på de emner, som jeg ønskede at få belyst. Samtidig lagde jeg vægt på muligheden for at forholde mig åbent overfor uventede perspektiver i deltagerobservationerne.

Jeg startede hvert besøg med at indgå aktivt i felten og deltage i aktiviteterne, og dette arbejde startede allerede, inden pigerne ankom. De fleste steder hjalp jeg gruppelederne med forberedelserne til dagens aktiviteter. Jeg søgte med dette at få gruppelederne til at slappe af og være tilpas i mit selskab, så de opførte sig og gjorde, som de plejede. På denne måde formodede jeg, at spejdermødet ville forløbe så tæt på sædvanen, som muligt, og at pigerne derved også ville indgå og agere, som de plejede. Hvert sted fik jeg i forbindelse med spejdermødets opstartssamling mulighed for at præsentere mig selv, og beskrive hvorfor jeg var der, og hvordan jeg ville indgå i spejdermødet. Her fortalte jeg, at jeg ville være med i aktiviteterne, og nogle gange ville jeg kigge på pigerne, og se hvad de lavede. Jeg viste min feltbog frem og fortalte, at jeg indimellem også ville gå lidt væk og skrive i bogen for at kunne huske alt det, jeg så. På denne måde søgte jeg dels at forberede pigerne på min tilstedeværelse, og dels at gøre min færden helt lavpraktisk og ufarlig. Jeg startede med at indgå i aktiviteterne sammen med pigerne, og når jeg fornemmede, at de havde vænnet sig til min tilstedeværelse, gik jeg også lidt på afstand og observerede og skrev feltnoter. Jeg bestræbte mig på at skrive mine feltnoter så konkrete og neutrale som muligt og uden værdiladninger og tolkninger (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016). Under deltagerobservationerne vekslede jeg mellem at tage del i aktiviteterne, observere og skrive feltnoter og søgte at glide ind og ud af aktiviteterne på en naturlig og ikke forstyrrende måde.

3.5.2 Gruppeinterviews

Gruppeinterviews er kvalitative interviews med en gruppe af personer. Kvalitative interviews kan beskrives som samtaler med et særligt formål, der fokuserer på de studerede personers oplevelser og opfattelser af eget liv og omverden (Tjørnhøj-Thomsen & Reventlow, 2016; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016). I samtalen søger forskeren således at forstå verden ud fra de studeredes synspunkt. Metoden er velegnet til at få viden om menneskers livsverdener og opfattelser, og anvendes til at belyse, hvordan de studerede forstår og oplever udvalgte emner eller fænomener (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016). Ifølge Hastrup et al. (2017) kan gruppeinterviews med fordel anvendes, når det undersøgte emne taler ind i en sammenhæng, hvor en gruppe af mennesker er

forbundet i en aktivitet som eksempelvis pigespejder. Ved brug af gruppeinterviews indsamles relativt hurtigt en større mængde data med informationer om et emne. Ydermere kan metoden give forskellige holdninger til og perspektiver på emnet, og erfaringsudveksling mellem personer i gruppen kan lede til yderligere refleksion og uddybende beskrivelser (Hastrup et al., 2017). Disse egenskaber var årsagen til, at jeg valgte at benytte gruppeinterviews fremfor individuelle interviews. Formålet med at afholde gruppeinterviews i denne undersøgelse var at få indsigt i pigespejdernes oplevelser af at indgå i pigespejderfællesskabet. Mit fokus i gruppeinterviewene var på pigespejdernes oplevelse af: 1) kun at være piger sammen; 2) at indgå i et pigefællesskab; og 3) at indgå i et fællesskab med piger i forskellige aldre. Gruppeinterviewene var semistrukturerede med brug af interviewguide. Jeg afholdt elleve semistrukturerede gruppeinterviews med deltagelse af i alt 32 piger fra De grønne pigespejdere fordelt på grupper á to til fire piger i Sanderum, Søndersø og Langeskov (figur 2). Alle gruppeinterviews blev lydoptaget og transskriberede fuldt ud til samlet 37 sider.

Forud for mine besøg i spejdergrupperne udarbejdede jeg en interviewguide (bilag 5), som tog udgangspunkt i og var organiseret efter undersøgelsens forskningsspørgsmål, og hvor spørgsmålene var formuleret i et ligetil sprog, som var let forståeligt for pigerne. Interviewguiden indeholdt spørgsmål med både tematiske og dynamiske dimensioner, hvilket skulle sikre, dels at undersøgelsesspørgsmålene blev belyst, og dels at der var en flydende og tillidsfuld kommunikation under interviewene (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016). Formålet med interviewguiden og spørgsmålenes tematiske dimensioner var at skabe retning undervejs i og strukturere interviewene samt sikre interviewets emnemæssige forløb. Interviewguiden var semistruktureret, da jeg også vægtede muligheden for at forfølge potentielle uventede perspektiver i pigespejdernes udsagn undervejs i gruppeinterviewene. Interviewguidens indledende spørgsmål var åbne og ligetil og havde en dynamisk dimension (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016), som havde til hensigt både at fremme en tillidsfuld kommunikation, der flød let og ubesværet og at få pigerne til at slappe af og fortælle frit med egne ord. I interviewene havde jeg fokus på at stille dynamiske spørgsmål tilpasset den aktuelle situation, og disse bidrog til at holde samtalen naturligt i gang og hjalp til at facilitere en behagelig og afslappet stemning. Jeg søgte herved at fremme uddybende og ærlige besvarelser af de tematiske spørgsmål.

Alle gruppeinterviews blev afholdt i forlængelse af deltagerobservationer, hvor jeg havde deltaget i aktiviteter sammen med pigerne. På denne måde havde jeg forud for alle interviews etableret en indledende kontakt og relation til pigerne, som lagde grundlaget for og bidrog til at skabe et tillidsfuldt rum under interviewene. Samtidig var pigerne via min præsentation bekendt med formålet med mit besøg, og hvad jeg ønskede at få viden om, samt hvad det indebar for dem at deltage i interview. Derudover indledte jeg hvert interview med at fortælle, at jeg var ved at lave en opgave, som handlede om pigefælleskaber, og i den forbindelse havde jeg brug for deres hjælp. Jeg fortalte, at det var min erfaring, at voksne kan lære meget af børn, og derfor ville jeg gerne høre om deres oplevelser med og tanker om at gå til pigespejder. Jeg forklarede, at jeg ville stille dem nogle spørgsmål og pointerede, at der fandtes ikke rigtige eller forkerte svar. Det vigtigste var, at de fortalte lige præcis, som det var for dem, da det var netop deres oplevelser og tanker, jeg gerne ville vide noget om. Jeg orienterede om, at det var frivilligt at deltage, og at de selv kunne vælge, hvad de havde lyst til at fortælle, og at det var okay, hvis de ikke havde noget at svare til alle spørgsmål. Endelig spurgte jeg, om det var okay for dem, at jeg lydoptog interviewet, da det var vigtigt for mig at huske, hvad de sagde. Jeg søgte med denne intro at gøre interviewet overkommeligt og ufarligt og signalere til pigerne, at jeg havde interesse i dem, og at deres udsagn havde værdi for mig. Jeg var opmærksom på at være imødekommende og smilende, virke åben i mit kropssprog og skabe en uformel og afslappet stemning omkring interviewene. Jeg indledte hvert interview med spørgsmålene; ”Kan I fortælle mig jeres navn, alder og hvor lang tid I har gået til pigespejder?” og ”Hvorfor er I blevet pigespejdere?” for at få pigerne i gang med at tale.

Det viste sig hurtigt, at netop spørgsmålet om, hvorfor de var blevet pigespejdere, fungerede ualmindeligt godt som igangsætter til at få pigerne til at fortælle, og samtidig var spørgsmålet så åbent, at mange af pigerne i deres besvarelse kom ind på flere af interviewguidens efterfølgende emner. Jeg begyndte derfor at bruge dette spørgsmål som afsæt til og omdrejningspunkt for resten af interviewet. Jeg gav hver enkelt pige tid til at svare og gav plads til pauser, hvor de kunne tænke sig om. Ydermere var jeg opmærksom på at opfange specifikke udsagn eller ord, som jeg stillede opfølgende spørgsmål til og derved fik uddybet. Samtidig gav jeg plads til, at pigerne kunne kommentere på hinandens udsagn, og jeg oplevede, at pigerne lyttede til hinanden og reflekterede over hinandens udsagn, hvilket i nogle tilfælde førte til, at de uddybende deres egne og hinandens svar.

Jeg erfarede, at det gav bedst flow i samtalen, og at pigerne talte mere frit og flydende, når jeg fulgte deres tanker og tale ved at stille spørgsmål, som tog udgangspunkt i, hvad de fortalte. På denne måde brugte jeg interviewguiden på en anden måde end den oprindeligt var tiltænkt; frem for at tage udgangspunkt i interviewguiden i interviewene, tog jeg i stedet udgangspunkt i pigernes udsagn ved at lytte og følge op på deres udsagn og brugte interviewguiden som en huskeguide til hvilke emner, jeg skulle opfange og spørge ind til. Spørgsmålet ”Hvorfor er I blevet pigespejdere?” fungerede som hovedspørgsmål for interviewet. Derudover tilpassede jeg interviewguiden ved at fjerne de spørgsmål, som affødte korte og lidt stivere besvarelser med mindre information. Ydermere markerede jeg de spørgsmål, som jeg oplevede affødte nuancer og perspektiver på de ønskede emner, og disse fungerede som retninger i interviewene. De øvrige spørgsmål fungerede som supplerende eller understøttende spørgsmål, hvis tiden var til det. I praksis betød denne måde at tilgå det enkelte interview på, at interviewene udfoldede sig forskelligt både i rækkefølgen af emner og i formulering af spørgsmålene, da spørgsmålene opstod i relation til pigernes udsagn og som uddybelse heraf. Jeg oplevede, at denne tilgang krævede, at jeg var fuldt til stede og nærværende i interviewene og havde høj grad af opmærksomhed på pigerne. Fremfor løbende at skulle igangsætte pigernes tale med spørgsmål, oplevede jeg min rolle som en slags fårehyrde i en on-going samtale, hvor jeg sendte få spørgsmål ud som fårehunde, der skulle samle pigernes talestrøm og opmærksomhed, som kunne løbe i mange retninger og guidede dem videre i samlet retning mod ønskede emner eller mod ny-opdagede uventede emner. Når jeg fornemmede, at pigernes tale om et emne var ved at være udtømt, benyttede jeg at sige: ”Er det rigtig forstået, at...”, hvorefter jeg opsummerede pointer fra pigernes udsagn. På denne måde fik jeg afprøvet mine foreløbige indsigter ved, at pigerne bekræftede, at min forståelse stemte overens med deres udsagn. Derudover startede det ofte en ny talestrøm med yderligere refleksioner fra pigerne eller tilføjelse af nye perspektiver. Ydermere fungerede det som en god afslutning på et emne og overgang til et nyt, og var samtidig en måde at få pigerne til at føle sig lyttet til og i nogen grad forstået. Hele denne måde at tilgå og agere i det enkelte interview på, opstod og blev tilpasset undervejs i afholdelse af interviewene, og det var min oplevelse, at det bidrog til at kvalificere interviewene med flere detaljer og indholdsmættede informationer. Jeg rundede hvert interview af med at sige, at nu havde jeg ikke mere at spørge om, og høre om der var andre ting, de havde lyst til at fortælle. I enkelte tilfælde førte dette til en eftersnak med tilføjelse af nye perspektiver. Afslutningsvis takkede jeg for deres deltagelse og gav udtrykt for, at jeg

synes, de havde været en rigtig god hjælp, og at jeg var blevet klogere af at lytte til, hvad de havde fortalt.

3.5.3 Go-along interviews

I go-along metoden kombineres det kvalitative interview med deltagerobservation, hvor forsker og informant befinder sig i informantens vante miljø i relation til den igangværende undersøgelse (Kusenbach, 2003). Go-along interviews er en slags in-situ-interviews, som giver mulighed for at få svar på spørgsmål i forbindelse med udførelse af en specifik aktivitet. Dette giver mulighed for eksempelvis at stille spørgsmål til en aktivitet i samme nu, som den udføres, hvilket adskiller sig fra almindelige interviews, som er retrospektive. Ved at stille spørgsmål og observere samtidig er forskeren i stand til at udforske informanternes oplevelser, erfaringer og praksis mere dybdegående indenfor dette miljø (Carpiano, 2009). I denne undersøgelse var formålet med go-along interviews ligesom i gruppeinterviews at få indsigt i pigespejdernes oplevelser af at indgå i pigespejderfællesskabet. Ligeså havde jeg samme fokus og anvendte samme interviewguide som i gruppeinterviews (jf. afsnit 3.5.2). Udgangspunktet for og tilgangen til go-along interviewet var således det samme som for gruppeinterviews, mens den praktiske afholdelse af og omstændighederne og rammerne for interviewet var anderledes. Jeg afholdt ét go-along interview med deltagelse af i alt fire piger fra De grønne pigespejdere i Dalum (figur 2). Go-along interviewet blev lydoptaget og transskriberede fuldt ud til samlet 3 sider.

Jeg anvendte go-along interview i Dalum, da det på dagen for mit besøg ikke var muligt at forene afholdelse af gruppeinterviews med dagens aktiviteter. Aktiviteten var orienteringsløb med GPS, kompas og kort i det lokale område, og i metodisk tilpasning til felten afholdt jeg i stedet go-along interview. Pigerne gik sammen i grupper á fire piger med én gruppeleder. Da grupperne gik hver for sig og startede forskellige steder på ruten, var det ikke muligt at skifte mellem grupperne og jeg fulgte således den samme gruppe i hele aktiviteten. Jeg havde planlagt at gennemføre go-along interview, mens vi gik mellem løbets poster, og var forberedt på, at der ville forekomme afbrydelser undervejs i interviewet, som således måtte afholdes i flere etaper. Jeg havde derfor en relativ fleksibel og løsningsorienteret tilgang til denne empiriindsamling. Det viste sig dog af flere årsager at være vanskeligere end først antaget at gennemføre go-along interview med god kvalitet indenfor rammerne af dagens aktiviteter. For det første var pigerne ikke så vant til at

bruge GPS og kompas, og de havde svært ved at finde posternes placering. Det betød, at de brugte en del tid på at finde ud af i hvilken retning, de skulle gå, og derudover skulle de løse forskellige opgaver ved og mellem posterne. Det meste af pigernes tid og opmærksomhed var således knyttet til at gennemføre orienteringsløbet, og der var ikke megen tid eller fokus tilovers til interview. Jeg havde dog mulighed for at udføre deltagerobservation. For det andet havde gruppens sammensætning af piger betydning for deres deltagelse i go-along interviewet. Pigerne var inddelt i faste aldersopdelte grupper i aktiviteterne, og i den gruppe, jeg fulgte, var tre af gruppens fire piger jævnaldrende og vant til at være sammen. Den fjerde pige var yngre og normalt tilknyttet en anden gruppe, så hun kendte ikke de andre piger så godt. I interviewet fyldte to af de store piger ved at være meget talende, mens de to andre piger ikke kom meget til orde. Under normale omstændigheder ville jeg have haft en særlig opmærksomhed på at give plads til de to lidt stille piger og specifikt spørge ind til, om de også ville sige noget. Men det gjorde jeg ikke, og jeg tænkte undervejs over hvorfor. Jeg tror, det skyldtes en blanding af: 1) omstændighederne, vi gik i rask tempo udenfor og med opgaver, der skulle løses undervejs, og 2) at jeg faktisk også oplevede, at det var svært at komme til i samtalen mellem de to store piger. De talte meget og hurtigt og højt og var også svære at fastholde i et emne, de fik hurtigt associationer og talte i mange retninger. Samtalen var flyvsk og impulsiv, og jeg skulle være vedholdende og flere gange aktivt dreje samtalen tilbage på interviewet. Jeg oplevede, at disse forhold gjorde det svært for mig at sætte en god ramme for interviewet og mønstre mit sædvanlige nærvær og fokus. Der var simpelthen for mange forstyrrende elementer, som påvirkede både min og pigernes opmærksomhed.

Jeg overvejede undervejs, om det gav mening at færdiggøre interviewet, da pigernes udsagn gik i alle retninger og handlede om alt muligt andet. Jeg valgte at gennemføre interviewet om end i afkortet form. Samtidig bøjede mig igen metodisk mod felten og prioriterede at rette mit fokus på at observere interaktionen mellem pigerne samt at indlede uformelle samtaler med hver af de to piger, hvis perspektiver ikke kom til udtryk i go-along interviewet. Jeg tilnærmede mig en af de stille piger, og gik jeg for mig selv i nærheden af hende, mens jeg iagttog og lyttede til hende. Da vi havde gået sammen lidt, begyndte hun at henvende sig til mig. Jeg fik naturligt drejet samtalen hen på at gå til spejder, og spurgte ind til hendes oplevelse hermed. Da vores samtale ebbede ud, gled jeg ud af hendes nærhed igen. Jeg havde lagt mærke til, at den anden stille pige havde registreret vores samtale, og da jeg gik alene igen, opsøgte hun mig selv og spurgte, om

jeg var færdig med mit interview. Dette tolkede jeg som en invitation til at snakke, og hun fortalte på eget initiativ om emner fra interviewet. Vi talte tiden ud, og vores samtale sluttede, da vi nåede tilbage til spejderhytten. Jeg oplevede, at denne måde at tale med pigerne på gennem uformelle samtaler kunne noget andet end interviews. Her var det naturligt at give mere plads til pause og stilhed og tid til, at begge parter kunne tænke undervejs. Derudover synes jeg, at denne type samtale bidrog med noget andet til empirien i form af de indtryk, fornemmelser og forståelser jeg fik gennem samtalen frem for udsagn til analyse. Det viste sig, at deltagerobservationer sammenholdt med de uformelle samtaler, gav interessante og uventede perspektiver på forskellige meningsfulde måder at indgå i pigefælleskaber på, og bidrog dermed med nye aspekter til empirien.

3.6 Analysemetoder

Jeg anvendte tematisk analyse inspireret af Braun & Clarke (2006) som redskab til at behandle min indsamlede empiri. Tematisk analyse er en fleksibel analysemetode, som anvendes til at identificere, analysere og rapportere mønstre eller temaer i kvalitative data. Metoden indebærer søgning på tværs af et datasæt for at finde gentagne meningsmønstre i forhold til forskningsspørgsmålet (Braun & Clarke, 2006). Tematisk analyse kan bidrage til en rig, detaljeret og samtidig kompleks redegørelse for data (Braun & Clarke, 2014). Ifølge Braun & Clarke (2006) består metoden af seks faser: 1. *Familiarizing yourself with your data*; 2. *Generating initial codes*; 3. *Searching for themes*; 4. *Reviewing themes*; 5. *Defining and naming themes*; 6. *Producing the report*. Det tematiske analysearbejde er en iterativ proces, hvor man bevæger sig frem og tilbage mellem faserne efter behov (Braun & Clarke, 2006). I min analyseproces gav det mening at arbejde med nogle af faserne sideløbende med hinanden, dette gjaldt faserne tre og fire samt faserne fem og seks. På denne måde arbejdede jeg med fire hovedfaser i min analyse, hvor jeg løbende genbesøgte tidligere faser for at finde, forfine og definere mine endelige temaer.

På baggrund evalueringen af ”Spejd med pigerne” (Andkjær et al., 2022) havde jeg indledende tanker om mulige fund allerede inden undersøgelsens start. Evalueringen viste, at det havde positiv betydning for pigernes deltagelse, at indsatsen var for piger alene, idet det skabte mere ro og plads til, at pigerne kunne udfolde sig (Andkjær et al., 2022). Derudover fandt evalueringen, at inddragelse af ældre piger som hjælpere og rollemodeller havde positiv betydning for pigernes deltagelse i aktiviteterne. Disse fund påvirkede min undersøgelse i dens afsæt og indledende opmærksomhedspunkter i form

af retninger for undersøgelsesspørgsmål samt for observations- og interviewguide. På denne måde dannede evalueringens fund også afsæt for starten på den tematiske analyse, idet evalueringens fund udgjorde den indledende forforståelse, jeg mødte felten og feltet med (Bjerg, 2016). Jeg var dog opmærksom på ikke at lade mig begrænse til udelukkende at søge bekræftelse på min forforståelse, jeg søgte tværtimod at få nuanceret og udfordret denne ved at forholde mig åbent og lade mig guide af de oplevelser og perspektiver, jeg mødte undervejs i empiriindsamlingen.

3.6.1 Satte mig ind i data

Første fase i den tematiske analyse handler om at sætte sig ind i sin indsamlede data (Braun & Clarke, 2006). Denne fase startede i forbindelse med indsamling af data, hvor jeg gennem interaktion med felten fik indledende fornemmelse af mulige mønstre i empirien. I gruppeinterviewene handlede de indledende mønstre i pigernes udsagn om: 1) Pigefællesskaber opleves som et frirum, hvor pigerne kan være sig selv; 2) Piger forstår hinanden bedre; 3) Forskel på piger og drenge; piger er mere modne og seriøse; og 4) Mere ro, når der kun er piger sammen. Under deltagerobservationerne observerede og fornemmede jeg mønstre, som handlede om: 5) Rummelighed med plads til alle og respektfuldhed for hinanden; 6) Samarbejde i centrum, hvor der er brug for alle, og hvor alle har en rolle at udfylde og 7) Skel (forskelle i alder, baggrund, vilkår etc.) mellem pigerne udviskes. Transskriptionen af interviews og feltnoter gav mig et dybere kendskab til data og denne proces bidrog til yderligere overvejelser om, hvad der var på spil i empirien (Braun & Clarke, 2006). I denne proces identificerede jeg nye mønstre, som handlede om: 8) Være sig selv - kernen af sig selv uden filtrering eller dosering; 9) Plads til at kunne udfolde sig og 10) Forskellige måder at indgå i fællesskabet. Den første fase af analyseprocessen var kendetegnende ved, at jeg løbende gjorde mig analytiske tanker relateret til brudstykker af det samlede datamateriale og derved identificerede mulige mønstre, efterhånden som de opstod af empirien og ikke på baggrund af et samlet datasæt. Ved gennemlæsning af hele datasættet som en helhed identificerede jeg igen nye mønstre, som handlede om: 11) Pigespejder smitter; 12) Piger lærer af piger – forskellige aldre; og 13) Pigefællesskaber genererer nye venskaber. I den første fase af den tematiske analyse identificerede jeg således i alt tretten overordnede og indledende mønstre i empirien (figur 4). Disse mønstre fungerede som forhåndsviden om empirien og inspiration til indledende analytiske tanker om mulige temaer og spørgsmål af interesse (Braun & Clarke, 2006).

Figur 4: Oversigt over identificerede mønstre i empirien (tematiske analyse, fase 1)

Arbejdsproces	Identificerede mønstre i relation til
Empiriindsamling	<ol style="list-style-type: none"> 1) Frirum, hvor pigerne kan være sig selv. 2) Piger forstår hinanden bedre. 3) Forskel på piger og drenge; piger er mere modne og seriøse. 4) Mere ro, når der kun er piger sammen. 5) Rummelighed med plads til alle og respektfuldhed for hinanden. 6) Samarbejde i centrum, hvor der er brug for alle, og hvor alle har en rolle at udfylde. 7) Skel (forskelle i alder, baggrund, vilkår etc.) mellem pigerne udviskes i fællesskabet.
Transskribering	<ol style="list-style-type: none"> 8) Kan være sig selv; kernen af sig selv uden filtrering eller dosering. 9) Plads til at kunne udfolde sig. 10) Forskellige måder at indgå i fællesskabet.
Gennemlæsning af hele datasættet	<ol style="list-style-type: none"> 11) Pigespejder smitter. 12) Piger lærer af piger - forskellige aldre. 13) Pigefællesskaber genererer nye venskaber.

3.6.2 Indledende kodning

I anden fase af den tematiske analyse laves indledende koder, som identificerer interessante træk ved data og herved organiseres data i meningsfulde grupper (Braun & Clarke, 2006). I denne fase gennemlæste og kodede jeg systematisk hele datasættet ved at kode sætninger eller sektioner i data med ord, hvor hver kode fik sin egen kodeetikette eksempelvis ”Piger lærer af piger”. Mine kodninger tog afsæt i data, og jeg søgte at lave kodeetiketter, som var sigende for dataudtrækkets betydning og beskrev, hvad der overordnet var på spil i dataudtrækket. Jeg anvendte kodeetiketter, som enten var udtryk for pigernes udsagn eller udtryk for min fortolkning af dataudtrækket (Braun & Clarke, 2006). Nogle kodeetiketter var inspireret af de tidligere identificerede mønstre (figur 4). Jeg var opmærksom på også at kode modsigelser og uoverensstemmelser, som afveg fra den dominerende historie, da sådanne kunne bidrage med nuancer og kompleksitet i forståelse og fortolkning af data. Ydermere var jeg opmærksom på at kode på en måde, så dataudtrækket også indeholdt konteksten for udtrækket. Nogle dataudtræk blev kodet med flere forskellige kodninger, hvis indholdet i dataudtrækket kunne være udtryk for og illustrere flere koder (Braun & Clarke, 2006). På denne måde søgte jeg at skabe det bredest dækkende grundlag for at vurdere potentielle mønstre og temaer på tværs af den samlede empiri. Samtidig søgte jeg herved at forholde mig åbent og nysgerrigt til empirien og følge mønstre i data fremfor at få data til at passe sammen med formodede

mønstre og temaer. Ydermere samlede jeg kodeetiketterne i farvegrupper, således at kodeetiketter, der havde relation til hinanden, fik samme farve. Jeg søgte på denne måde at skabe et overblik over retninger i og relationer mellem koderne og derved sammenstille forskellige aspekter, der kunne samles til mulige temaer. I den anden fase af den tematiske analyse fandt jeg således 22 koder, som jeg inddelte i seks farvegrupper (figur 5). Afslutningsvis matchede og sammenstillede jeg alle koder med de dataudtræk, som illustrerede koderne. På denne måde samlede jeg dataudtræk på tværs af datasættet, som var relevant for hver kode i dokumenter indenfor hver farvegruppe. Dette fungerede som forberedelse og afsæt til at sortere koderne i potentielle temaer.

Figur 5: Oversigt over indledende koder i empirien (tematiske analyse, fase 2)

Indledende koder i empirien – farvekodet og grupperet i temaer
Forskellige aldre
Samvær på tværs af alder
Piger lærer af piger
Skel udviskes
Samvær og aktiviteter går hånd i hånd
Inkluderende samvær
At hører til
Fællesskabet er vigtigt
Nye venskaber
Man lærer hinanden godt at kende
Forskellige måder at indgå i fællesskabet
Spejder smitter
Samarbejde
Mange forskellige aktiviteter
Plads til piger
Mere ro
Piger er mere modne og seriøse
Mod til at turde mere
Være sig selv
Piger forstår hinanden bedre
Opfører sig anderledes med drenge
Frirum - tid uden drenge

3.6.3 Finde og forfine temaer

I tredje fase af den tematiske analyse samles koder til potentielle temaer, mens fjerde fase handler om at forfine temaerne (Braun & Clarke, 2006). Jeg startede med at gennemlæse dataudtræk til koderne indenfor hver farvegruppe for at få overblik over fordelingen og indholdet af data. Jeg søgte herved: 1) at blive opmærksom på mulige overlap mellem

koder og kombinere disse, 2) at få øje på forhold mellem koder samt mulige over- og undertemaer og 3) at bestemme de vigtigste koder og temaer samt sikre, at disse afspejler betydningerne i datasættet som helhed (Braun & Clarke, 2006). I denne proces fandt jeg koder, som ikke var gennemgående i empirien eller ikke var understøttet af nok data, et eksempel herpå var "Skel udviskes". Derudover fandt jeg enkelte koder, som ikke umiddelbart havde relation til andre koder eksempelvis "Mange forskellige aktiviteter". Endvidere måtte koden "Forskellige måder at indgå i fællesskabet" udelades, dels fordi den ikke var gennemgående for empirien; og dels fordi den ikke var mulig at beskrive uden, at de involverede piger kunne genkendes, og derved ville anonymiseringen forsvinde. Sådanne koder samlede jeg i et tema kaldet "Diverse", der fungerede som tema for koder, jeg ikke umiddelbart påtænkte at arbejde videre med (Braun & Clarke, 2006). Antallet af koder blev således reducerede fra toogtyve til femten (figur 6). I gennemlæsningen blev jeg desuden opmærksom på enkelte koder, som overlappede hinanden, og hvor kodernes dataudtræk handlede om det samme. Et eksempel herpå var koderne "Forskellige aldre" og "Samvær på tværs af alder", som blev samlet i temaet "Læring mellem piger". Derudover fandt jeg koder, hvis indhold var relateret til hinanden på en sådan måde, at det gav mening at samle dem til ét tema. Et eksempel herpå var koderne "Frirum - tid uden drenge", "Mere ro" og "Piger er mere modne og seriøse", som blev samlet i temaet "Pigefællesskaber giver frirum". Ved at se på forhold mellem koder fik jeg således ideer til, hvordan forskellige koder kunne kombineres og samles i temaer (Braun & Clarke, 2006). På denne måde samlede jeg de seksten koder til tolv temaer (figur 6), som indeholdt forskellige niveauer i form af over- og undertemaer. Jeg var opmærksom på at samle koderne på en sådan måde, at dataudtrækkene indenfor hvert tema hang sammen, og at der var klare skel mellem temaerne (Braun & Clarke, 2006). Indenfor hver farvegruppe fandt jeg et overordnet hovedtema, som de øvrige undertemaer belyste aspekter af. De fire hovedtemaer var: 1) Læring mellem piger; 2) Pigespejderfællesskabet; 3) Fællesskaber gror ud af fællesskaber og 4) Pigefællesskaber giver frirum. Udviklingen af temaer er illustreret nedenfor i figur 6.

Figur 6: Oversigt over udvikling af temaer (tematiske analyse, fase 3 og 4)

Koder		Temaer
Forskellige aldre Samvær på tværs af alder Piger lærer af piger Skel udviskes*		Læring mellem piger Piger i forskellige aldre At lære af andre og lærer fra sig Det er rarere at lære af piger

<p>Samvær og aktiviteter går hånd i hånd Inkluderende samvær At hører til Fællesskabet er vigtigt*</p>		<p>Pigespejderfællesskabet Aktiviteter og samvær At være en del af noget sammen med andre Alle har en betydningsfuld rolle</p>
<p>Nye venskaber Man lærer hinanden godt at kende* Forskellige måder at indgå i fællesskabet*</p>		<p>Fællesskaber gror ud af fællesskaber</p>
<p>Spejder smitter Samarbejde Mange forskellige aktiviteter*</p>		<p>Pigefællesskaber giver frirum Piger og drenge er forskellige Plads til at udfolde sig og være sig selv</p>
<p>Plads til piger Mere ro Piger er mere modne og seriøse Mod til at turde mere*</p> <p>Være sig selv Piger forstår hinanden bedre Opfører sig anderledes med drenge* Frirum - tid uden drenge</p>		

*Koder som ikke er gennemgående eller ikke har relation til andre koder og derfor er flyttet til temaet "Diverse".

I gennemlæsning af dataudtræk og samling af temaer blev jeg opmærksom på, at temaet "Fællesskaber gror ud af fællesskaber" primært handlede om, at pigerne var startet til pigespejder, fordi personer fra deres eksisterende fællesskaber gik til pigespejder. Jeg anså dette mere som en beskrivelse af felten og konteksten for undersøgelsen. Af denne grund fravalgte jeg dette tema og arbejdede videre med tre hovedtemaer: 1) Læring mellem piger; 2) Pigespejderfællesskabet og 3) Pigefællesskaber giver frirum. Hele den analytiske bevægelse med at kode data og samle koder til temaer bidrog til at reducere datamaterialet. Det reducerede datamateriale hjalp mig til at skabe overblik over væsentlige temaer i empirien og dannede grundlag for udvælgelsen af temaer til analysen. Undervejs i processen forholdt jeg temaerne til undersøgelsens forskningsspørgsmål for at sikre, at de valgte temaer bidrog til at belyse disse.

3.6.4 Definere temaer og udarbejde den tematiske analyse

Femte fase i den tematiske analyse handler om at definere og forfine temaer og analyserer dataene i dem, mens den sjette fase indebærer at udarbejde og skrive den endelige analyse (Braun & Clarke, 2006). Jeg startede med at samle alle dataudtræk kodet indenfor hvert af de tre temaer og genlæste disse. Under gennemlæsningen markerede jeg de dataudtræk, som var sigende for og illustrerede betydningen af temaerne. Jeg samlede derefter de

markerede dataudtræk indenfor hvert tema og søgte herved dels at reducere dataudtrækkene og dels at indfange essensen af hvert tema. Jeg skrev første udkast til analysen med afsæt i disse udvalgte dataudtræk og med fokus på at identificere, hvad der var interessant i dataudtrækkene og hvorfor (Braun & Clarke, 2006). Herefter indledte jeg den endelige analyse, hvor jeg havde fokus på at redegøre kortfattet og sammenhængende for den historie, som mine data fortalte. Samtidig var jeg opmærksom på at dokumentere temaerne ved at bruge af levende og illustrative datauddrag, som fangede essensen af og underbyggede de beskrevne temaer (Braun & Clarke, 2006). Ydermere valgte jeg at inddrage teoretiske begreber og søgte derved at udvide min analytiske fortælling om data til mere end blot beskrivelse af disse. Jeg anvendte teoretiske begreber til at finde andre vinkler og forklaringer på udvalgte aspekter, og inddragelse af teori bidrog således til nye forståelser og fortolkninger af temaer. Efterhånden som jeg gennem analysen udfoldede temaerne, udviklede indholdet indenfor hvert tema sig og i den proces foregik naturligt en yderligere kvalificering af temaerne (Figur 7). Derudover gav processen anledning til overvejelser omkring og re-tænkning af temaernes navne, således at hvert temas navn indfangede og var beskrivende for temaets indhold på en enkel og klar måde. Samtidig søgte jeg at udarbejde temanavne, som gjorde læseren nysgerrig og gav lyst til at læse afsnittene (Braun & Clarke, 2006).

Figur 7: Oversigt over udvikling af endelige temaer for analyse (tematiske analyse, fase 5)

Temaer		Endelige temaer for analyse
<p>Pigespejderfællesskabet Aktiviteter og samvær At være en del af noget sammen med andre Alle har en betydningsfuld rolle</p>		<p>Pigespejderfællesskabet Sammen om et fælles tredje Grundlæggende værdier</p>
<p>Læring mellem piger Piger i forskellige aldre At lære af andre og lærer fra sig Det er rarere at lære af piger</p>		<p>Aspekter af pigespejderfællesskabet Piger i forskellige aldre Læring sker mellem piger og over generationer Læring mellem piger skaber et særligt rum for læring</p>

<p>Pigefællesskaber giver frirum Piger og drenge er forskellige Plads til at udfolde sig og være sig selv</p>		<p>Pigefællesskaber giver frirum Piger og drenge indgår i fællesskaber på forskellige måder Plads til at udfolde sig Tryghed og frihed til at være sig selv Pigespejderammen forstærker frirum til at være sig selv Pigespejderfællesskabet adskiller sig fra andre fællesskaber</p>
--	---	--

Under hele processen sammenholdt jeg løbende hvert temas fortælling om data med undersøgelsens forskningsspørgsmål for at sikre, at undersøgelsens overordnede fortælling stemte overens med og belyste disse. På denne måde søgte jeg at have et kritisk blik på hvert enkelt temaer samt på temaerne i forhold til hinanden (Braun & Clarke, 2006). Afslutningsvis sammenholdt jeg mine resultater med empirien for at sikre at min fortælling om data dels afspejlede tendenser i empirien og dels var i overensstemmelse med den hensigt, de var sagt i af pigespejderne.

3.7 Ethiske overvejelser

Jeg har været opmærksom på og forholdt mig til etiske aspekter løbende gennem hele undersøgelsen. I undersøgelsens opstart og inden indsamling af empiri gjorde jeg mig overordnede overvejelser om, hvorvidt det overhovedet var i pigespejdernes eller pigers generelle interesse, at fænomenet pigefællesskaber undersøges (Kampmann, 2007). Det vurderede jeg indledende, at det var, dels fordi undersøgelsen havde som mål at bidrage til at fremme pigernes sundhed; og dels fordi jeg gennem evalueringen havde erfaret, at dette fællesskab for piger alene kan noget særligt. Jeg havde således en forventning om, at undersøgelsen fund ville komme pigerne til gavn. Undervejs i dataindsamlingen blev jeg yderligere bekræftet i, at undersøgelsen var både i pigespejdernes og pigers generelle interesse, gennem pigernes fortællinger om deres fællesskaber og ønske om at ændre generelle normer for ”at være rigtig” i nogle af de sammenhænge, som de indgår i. Jeg har derudover forholdt mig til etiske aspekter i forbindelse med interviews, hvor jeg indhentede skriftligt samtykke fra pigespejdernes forældre og desuden blev alle pigespejdere og deres forældre informeret om: 1) undersøgelsens formål; 2) lydoptagelse og transskription af interviews, som slettes ved aflevering af speciale; 3) data behandles fortroligt og anonymiseres; og 4) samtykke kan til enhver tid trækkes tilbage (Green & Thorogood, 2014). Det var vigtigt for mig, at interviewene blev en god oplevelse for pigespejderne, og jeg var derfor opmærksom på at være respektfuld i mine tilgang til

pigerne. Dette kom blandt andet til udtryk ved, at jeg også søgte tilsagn og samtykke til interview hos pigerne og ikke blot hos forældrene. Jeg gav desuden pigerne mulighed for at sige nej tak, hvis de ikke havde lyst til at deltage (Kampmann, 2007). Derudover lagde jeg vægt på at formidle, at der ikke var rigtige eller forkerte svar, og at deres faktiske oplevelser var fuldt legitime og havde værdi for undersøgelsen. Endvidere bestræbte jeg mig på at være fuldt til stede i samtalen og lyttede opmærksomt og fordomsfrit til pigernes udsagn (Kvale & Brinkmann, 2015). I både interviews og uformelle samtaler i deltagerobservation var jeg opmærksom på situationel etik (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016), når jeg fornemmede, at pigerne delte noget personligt. I forbindelse med min behandling af data har jeg søgt at være tro mod pigespejdernes udsagn. Dette ses ved, at jeg har: 1) transskriberet interviews fuldt og ordret; 2) analyseret, fortolket og anvendt pigespejdernes udsagn på en måde, som er tro mod den måde og kontekst, de oprindeligt er udtalt i (Kvale & Brinkmann, 2015). Endelig vurderer jeg, at der ikke umiddelbart er etiske dilemmaer forbundet med rapportering i form af mulige konsekvenser for de deltagende pigespejdere eller den gruppe, som de repræsenterer (Kampmann, 2007).

4. Kontekst for undersøgelsens fund

I dette afsnit beskrives konteksten for undersøgelsen og derved felten, fænomenet pigefællesskaber undersøges i, som er pigespejdere (<https://pigespejder.dk>). Afsnittet har to dele, og i første del beskrives De grønne pigespejdere som organisationen med særligt fokus på deres værdisæt. I anden del beskrives pigespejdernes aktiviteter og de grundlæggende principper herfor kaldet pigespejdermetoden. Denne del afsluttes med kort præsentation af aktiviteter i relation til undersøgelsen.

4.1 Pigespejderværdier

De grønne pigespejdere er en frivillig forening, som har eksisteret i over 100 år. Det er spejderkorps kun for piger og kvinder med 4000 medlemmer fordelt på 120 lokale grupper i hele Danmark. De grønne pigespejdere er optaget af at lave udfordrende aktiviteter i naturen for piger, som får piger til at turde mere og turde at lave fejl. Deres vision er ”at give piger mod og sætte verden i bevægelse”, og de har en mission om, at gøre piger og kvinder i stand til at udvikle og udnytte deres fulde potentiale (<https://pigespejder.dk/om-os/>). De grønne pigespejdere har otte værdier, som danner fundament for deres aktiviteter og den måde, de er spejdere på (<https://pigespejder.dk/om->

[os/pigespejderværdier/](#)). Disse kaldes pigespejderværdier, og er præsenteret i figur 8 nedenfor.

Figur 8: Oversigt over pigespejderværdier.

Pigespejderværdier	
Udvikling af piger og kvinder	<ul style="list-style-type: none"> • Gør piger og kvinder i stand til at bidrage til andres og egen udvikling. • Udvikler stærke fællesskaber med fokus på at udvikle sig i samspil med andre. • Giver udfordringer i trygge ramme og i samspil med rollemodeller med blik for den enkeltes udvikling.
Rummeligt og forpligtende fællesskab	<ul style="list-style-type: none"> • Fællesskab med plads til alle, og hvor alle har et ansvar for fællesskabet. • Vi er stærkere sammen og har brug for hinanden. • Tryghed med plads til at udfolde sin identitet og afprøve sig selv og med plads til at fejle. • Inddrager alle i fællesskabet og har forventninger til hinanden.
Pigers frirum	<ul style="list-style-type: none"> • Stærkt pigefællesskab, hvor piger tør mere og andet end i andre sammenhænge. • Giver piger lyst til og mulighed for at udfolde sig frit og opbygge gode relationer. • Frirum til at styrke selvværd, udvikle identitet og opnå selvstændighed. • Styrker piger i deres tro på, at de kan, hvad de vil og inspirerer dem til at sætte vilde mål.
Friluftsliv og natur	<ul style="list-style-type: none"> • Friluftsliv danner rammen om aktiviteter. • Naturen giver optimale betingelser for et udfordrende pigespejderliv. • Forpligtigelse til at værne om naturen og indtænker bæredygtighed.
Demokratisk dannelse	<ul style="list-style-type: none"> • Gør piger i stand til at deltage i demokratiet både i og udenfor organisationen. • Demokrati handler om løbende dialog og indflydelse på det daglige spejderliv.
Initiativ, handlekraft og engagement	<ul style="list-style-type: none"> • Pigespejdere tør handle og tage initiativ. • Møder verden med nysgerrighed, optimisme og mod. • Engagerer sig i hinanden og sine medmennesker. • Ansvarlige verdensborgere, som tager aktiv del i at løse lokale og globale udfordringer.
Kristent fundament	<ul style="list-style-type: none"> • Bygger på kristne værdier såsom etik, ærlighed, tolerance, tilgivelse, omsorg og kærlighed. • Forståelse for tro og kristendom gennem samtaler og aktiviteter.

Uformel læring og aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> • Piger og kvinder udfordres og lærer gennem leg, dialog og problemløsning tilpasset alder. • Udfordrende og spændende læringsmiljøer, der udvikler piger og kvinder. • Fokus på hvorfor vi gør, hvordan vi gør, og hvad vi gør i aktiviteter fremfor på resultatet.
--------------------------------------	--

De grønne pigespejdere beskriver sig selv som Danmarks største pigefællesskab, der giver piger et frirum til at være sig selv og uden forventninger til, hvad piger skal sige, mene og være. Her beskrives en stærk fællesskabsforståelse med fokus på, hvad der kan opnås i fællesskab fremfor hvad den enkelte kan præstere (<https://pigespejder.dk/om-os/>).

4.2 Pigespejder aktiviteter

Pigespejdernes aktiviteter har til formål at give piger mod og sætte verden i bevægelse. Alle aktiviteter bevæger sig opad på en læringstrappe, som består af fire trin: 1) Opleve - at være med til noget eller prøve noget; 2) Lære – at tilegne sig viden om noget; 3) Anvende – at man kan bruge sin viden i praksis; og 4) Formidle – at kunne videregive viden, kundskab og holdninger (<https://pigespejder.dk/om-at-lave-aktiviteter/>). Derudover bygger aktiviteterne på nogle grundlæggende principper for uformel læring (figur 9), som pigespejderne kalder spejdermetoden, og hvor pigespejdere får ansvar for egen og andres læring.

Figur 9: Oversigt over principper i spejdermetoden.

Pigespejdermetoden
<ul style="list-style-type: none"> • Børn leder børn • Learning by doing • Læring i små grupper • Progression i ansvar og læring tilpasset den enkelte • Samarbejde med andre som er forskellige fra én selv • Bevidsthed om at drage omsorg for vores omverden

I denne undersøgelse belyses fænomenet pigefællesskaber indenfor konteksten af De grønne pigespejdere. Jeg indsamlede min data ved besøg hos fire pigespejdergrupper på Fyn, hvor aktiviteterne som tidligere beskrevet (jf. afsnit 3.5) var: 1) Binde rafter og lave labyrinth; 2) Løb med GPS, kompas og kort; 3) Lagkageløb og bål brød; og 4) Madlavning med ”skralde” madvarer. Fælles for alle aktiviteter var, at pigerne indgik gruppevis og

løste forskellige opgaver sammen. De grønne pigespejdere dannede ramme for undersøgelsen, og undersøgelsens resultater er således formet af denne kontekst.

5. Resultater

Dette afsnit indeholder en præsentation af resultaterne i min undersøgelse. Resultaterne præsenteres i tre dele, der alle relaterer sig til og udfolder forskellige aspekter af hovedtemaet pigefællesskaber - her undersøgt i konteksten af De grønne pigespejdere. Præsentationen af resultaterne er struktureret i relation til de tre underspørgsmål i forskningsspørgsmålene (afsnit 2.4). **Første del "Pigespejderfællesskabet"** klarlægger kendetegn ved pigespejdernes fællesskab og betydningsfulde komponenter identificeres. Derudover redegøres for pigespejderfællesskabets særlige kultur og herunder grundlæggende værdier (jf. underspørgsmål 1). I denne del gøres brug af det teoretiske begreb *det fælles tredje* (Husen, 1996) til at forstå pigespejdernes fællesskab og til at forklare pigespejdernes lige vægtning af arbejdsproces og resultat. Ydermere bruges begrebet til at forklare en af pigespejderfællesskabets værdier. Anden og tredje del belyser og udfolder aspekter af fænomenet pigefællesskaber gennem pigernes oplevelser af at indgå i pigespejderfællesskabet. **Anden del "Aspekter af pigespejderfællesskabet"** belyser betydningsfulde aspekter af pigespejdernes fællesskab (jf. underspørgsmål 2). I denne del bruges det teoretiske begreb *det fælles tredje* (Husen, 1996) til at forstå aspektet, at pigespejderfællesskabet rummer piger forskellige aldre. Derudover benyttes det teoretiske begreb *mesterlære* (Lave & Wenger, 2001; Nielsen & Kvale, 1999) til at give forståelse af læring i pigespejderfællesskabet samt til at forklare, hvorfor pigerne oplever denne læring anderledes end læring fra voksne. **Tredje del "Pigefællesskaber giver frirum"** er endnu et aspekt af pigefællesskaber, som udfoldes i en separat del. Denne del belyser, hvordan pigefællesskaber bidrager til oplevelsen af frirum blandt pigespejderne (jf. underspørgsmål 3), samt på hvilke måder pigespejderfællesskabet adskiller sig fra andre af pigernes fællesskaber. I denne del anvendes det teoretiske begreb *det fælles tredje* (Husen, 1996) til dels at forklare, hvorfor pigespejderfællesskabet opleves som et særligt frirum, hvor pigerne kan slappe af og være sig selv uden at tænke så meget over, hvad de siger og gør.

5.1 Pigespejderfællesskabet

For at sætte rammen for pigespejderfællesskaber i relation til denne undersøgelse indleder jeg her med at kort at beskrive målgruppen for undersøgelsen, og herved angives præmisser for fællesskabet. Pigespejdernes fællesskab inkluderer børn og herunder kun piger. Specifikt for denne undersøgelse gælder, at pigerne er mellem 10 og 15 år og går i 4. til 7. klasse. Ydermere er de inkluderer piger alle medlemmer af De grønne pigespejdere.

5.1.1 Sammen om et fælles tredje

På tværs af empirien angiver pigerne, at fællesskabet er det bedste ved at gå til pigespejder. Ifølge pigerne handler fællesskab om følelsen af at høre til, og de betoner generelt vigtigheden af at være en del af noget sammen med andre. Pigespejderne nævner de forskellige aktiviteter og samværet med de andre piger som betydningsfulde komponenter i deres fællesskab.

”Jeg synes, det er rart at være en del af et fællesskab. Det er rart at vide, at man hører til et sted... Alle har brug for et sted, hvor de føler sig hjemme!” (Pige 13 år, gruppeinterview, Dalum).

”Sådan hver uge, så glæder mig bare sådan efter skole, når jeg skal til spejder. Det er så hyggeligt, især når vi skal lave mad eller noget andet over bål. (...) Det er meget de ting, vi laver og fællesskabet og bare det at være her og være sammen.” (Pige 12 år, gruppeinterview, Langeskov).

Pigespejderfællesskabet synes at forbindes med at have en tilknytning og et tilhørsforhold til en gruppe. For at forstå hvorfor fællesskabet betones af pigerne, vil jeg i de følgende fokusere på forholdet mellem samvær og aktiviteter, da disse angives som vigtige komponenter i pigespejdernes fællesskab. I forbindelse med mine deltagerobservationer kan jeg se, at samværet mellem pigespejderne opbygges og udvikles gennem udførelsen af aktiviteter. Forud for hvert spejdermøde er der planlagt nogle aktiviteter, som danner udgangspunkt og ramme for mødet. Aktiviteterne indebærer samarbejde mellem pigerne, hvor de er sammen om at løse opgaver. Aktiviteterne danner således afsæt for pigernes samvær og samtaler:

Pigerne skal samarbejde om at binde rafter sammen med knob. En af de store piger sidder på en kasse, og en yngre pige spørger nysgerrigt om, hvorfor hun sidder på kassen og ikke på jorden. Den store pige forklarer, at hun har dårlig ryg, fordi hun tidligere har gået til ridning og redet springkonkurrencer. Den yngre pige spørger, om det så er blevet bedre med hendes ryg, og den store pige forklarer, at hun måske skal opereres. Den yngre pige spørger: "Har du prøvet at blive opereret før?". Den ældre pige svarer: "Nej men det har min bonusmor", hvorefter hun forklarer, hvad en bonusmor er. Den yngre pige siger: "Jeg ved godt, hvad en bonusmor er... Jeg kender én, som er blevet opereret. Han gik med blindtarmsbetændelse, og skulle ligge stille i en hel uge!!". Den ældre pige siger: "Lad os prøve at lægge din rafte op, og så laver vi en ny. Ved du, hvad du skal gøre?". På denne måde skifter samtaler hele tiden mellem aktivitetsrelateret snak og privat samtale. Pigerne er vidt omkring i deres samtaler, mens de hjælper hinanden med at binde knob. (Deltagerobservation, Sanderum)

I citatet ses, at samtalen mellem pigerne tager afsæt i aktiviteten og indledes med praktiske spørgsmål relateret til aktiviteten og udvikler sig til også at indeholde andre emner uden relation til aktiviteten. I mine feltnoter har jeg gentagne gange bemærket summen af pigestemmer under aktiviteterne, og at pigerne undervejs i aktiviteterne spørger ind til hinanden eksempelvis ved at spørge, hvordan de andres dag i skolen har været. Pigerne samtaler under aktiviteterne udvikler sig således fra indledende at være praktisk relateret til aktiviteterne til at blive mere personorienteret og indeholde interesse for hinanden. På denne måde fungerer aktiviteterne som en slags fælles tredje, pigerne mødes om, og som deres samtaler og samvær tager afsæt i. Det teoretiske begreb *det fælles tredje* (Husen, 1996) kan bruges til at forstå pigespejdernes fællesskab. *Det fælles tredje* (Husen, 1996) handler om fællesskaber, hvor flere personer er fælles om en oplevelse eller en opgave, og derved er sammen om et fælles tredje. Et sådant fællesskab er ikke båret af personlige relationer men af interessen for det fælles tredje i form af et ydre fælles anliggende, alle er optaget af sammen (Husen, 1996). Pigespejderfællesskabet kan således forstås som et fællesskab, der er båret af pigernes fælles interesse for spejder, og hvor aktiviteterne bliver det fælles tredje, de er sammen om. I pigespejderfællesskabet indebærer aktiviteterne ofte arbejdsopgaver, som pigerne er fælles om at løse. Selvom aktiviteterne fungerer som omdrejningspunkt for deres fællesskab, opfatter pigerne ikke

nødvendigvis løsning af opgaverne som det væsentlige mål med aktiviteterne, de vægter også samværet og processen her:

”... selvom der er et mål eller noget bestemt, vi skal lave hver gang, så hygger vi os samtidig. Det må gerne være hyggeligt at være her samtidig med, at vi når det, vi skal. (...) Nogle gange er vi ikke helt så gode til at nå målet, så det handler også om at have det sjovt i processen. Det er også et godt mål, at vi har hygget os.” (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø).

Citater illustrerer, at aktiviteterne også handler om at være sammen og hygge sig og få gode fælles oplevelser. Der synes således at være flere formål med aktiviteterne, hvoraf arbejdsprocessen i og samvær omkring aktiviteterne lader til at vægtes lige så højt som eksempelvis tilegnelse af færdigheder. Denne vægtning kan også forklares ved brug af begrebet *det fælles tredje* (Husen, 1996), hvori det fælles tredje kan være en arbejdsproces forstået som en aktivitet, hvor man i fællesskab udretter noget. Husen (1996) påpeger her, at processen kan have lige så stor værdi som resultatet, idet arbejdsprocessen giver mulighed for udfoldelse og skaben og derigennem medvirker til at berige deltagernes liv (Husen, 1996). På denne måde kan arbejdsprocessen omkring aktiviteterne forstås som mulighed for, at pigerne kan udfolde sig både i forhold til aktiviteterne og det sociale samvær herom, hvilket kan forklare en lige vægtning af proces og resultat. Opsummerende er pigespejderfællesskabet båret af en fælles interesse for spejder, og er kendetegnet ved samværet om et fælles tredje, som består af forskellige typer aktiviteter. Aktiviteter og samværet indgår således som to betydningsfulde og bærende komponenter i pigespejderfællesskabet, og er med til at generere oplevelsen af fællesskab blandt pigerne.

5.1.2 Grundlæggende værdier

Da aktiviteter lader til at være omdrejningspunkt for pigespejdernes fællesskab, fokuserer jeg i dette afsnit på, hvad pigerne fortæller om aktiviteterne for derigennem at opnå en dybere forståelse af pigespejderfællesskabets særlige kultur i form af dets grundlæggende værdier. Med kultur forstår jeg her det sæt af normer, værdier, vaner og leveregler, som udgør et fællesskabs sociale miljø (Husen, 1996). Ifølge Hastrup et al., (2017) anses kultur at være et resultat af menneskelig aktivitet, og kultur er således under kontinuerlig forandring og reproduceres over tid.

I mine deltagerobservationer ses, at aktiviteterne til spejdermøderne spænder vidt fra eksempelvis at save og binde rafter sammen til at lave brød over bål eller finde vej ved brug af kort, kompas og GPS. Pigerne fremhæver den brede variation i aktiviteter som et positivt element ved pigespejder, idet de forskellige aktiviteter kalder på forskellige kompetencer.

” Der er jo altid noget, man kan finde ud af at gøre. Uanset hvad man gør, så er der altid en eller anden rolle til én - fordi vi er gode til nogle forskellige ting. Jeg synes for eksempel, at jeg er rigtig god til at lave mad, og så er der nogle, der er rigtig gode til at bygge bål, og en anden er måske rigtig god til at skabe god energi og danse. Og hvis man ikke lige selv kan finde sin rolle, så er der én, der spørger, kan du ikke hente noget brænde, så der er altid et eller andet, man kan lave, og der er altid noget, man kan finde ud af. (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø)

Citatet illustrerer pigernes opmærksomhed på, at alle har en plads i fællesskabet samt et fælles ansvar for at sørge for, at alle har en rolle. Pigespejderfællesskabet opleves inkluderende og anerkende, og der synes at være en stemning af, at alle kan indgå i fællesskabet med det, de nu kan, og at alle roller er betydningsfulde. Således synes en værdi at være, at alle yder betydningsfulde bidrag til fællesskabet, og at alle bidrag har lige værd. Derudover giver pigerne udtryk for, at det vide spænd i aktiviteter betyder, at alle er gode til et eller andet indenfor spejder, og de oplever at have brug for hinandens forskellige kompetencer i aktiviteterne, hvor de indgår gruppevis og er fælles om opgaveløsningen.

”I De grønne pigespejder er der et mærke for alt! Vi har jo ikke to mærker, der ligner hinanden. Det er nogle forskelligt efforts, man skal putte ind til de forskellige mærker, og det er måske nogle forskellige mennesker, der kan skinne igennem til de forskellige mærker. Og når vi tager de her mærker, så arbejder man sammen om et fælles mål. Det er både en individuel sejr at få mærket, men det er også en sejr for hele holdet altså hele gruppen, og generelt under mærkerne, der bakker vi meget hinanden op. For eksempel hvis man har skulle gå mange kilometer, og man tænker okay det her, det er en ting, jeg kan. Jeg er god til både at kunne gå langt og hype de andre op samtidig, sådan hyggesnakke lidt, så man

får tankerne væk fra, hvis det er hårdt. Det er det der med, at man hjælper hinanden til et fælles mål. (...) Og man kan gennemføre alle mærker, fordi man er en gruppe, og man tager et mærke sammen, så hjælper man jo også hinanden, så alle kommer igennem.” (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø)

I citatet beskrives samarbejde som en forudsætning for at nå i mål, hvor de lykkes med at nå et mål ved at hjælpe hinanden og gøre brug af gruppens forskellige kompetencer. Ydermere illustrerer citatet, at forskellige kompetencer vægtes lige, idet kompetencer relateret til selve opgaven ”at kunne gå langt” og kompetencer relateret til samværet omkring aktiviteten ”hype de andre op og hyggesnakke, så tankerne kommer væk fra, hvis det er hårdt” begge er væsentlige for at nå det fælles mål at tage et mærke sammen. Det opleves fordelagtigt for gruppen, at pigerne er forskellige og har forskellige kompetencer. En anden værdi synes således at være, at alle er gode til noget, og der er brug for forskellige kompetencer, og heri ligger en accept af at være forskellige. Derudover ses i ovenstående en tredje værdi, som handler om, at alle samarbejder om opgaveløsning i aktiviteterne, idet der er brug for, at pigerne arbejder sammen og gør brug af hinandens forskellige kompetencer for at kunne løse opgaverne. Denne værdi kan forklares ved brug af et aspekt af begrebet *det fælles tredje* kaldet ”produktivitet via samarbejde” (Husen, 1996). Antagelsen er her, at en del arbejde ikke kan udføres alene, når personer er sammen om et fælles tredje. I et sådant fællesskab er der brug for flere personer til at løse en given opgave, og samarbejde i opgaveløsningen kan medvirke til at styrke kvaliteten og kreativiteten heri (Husen, 1996). Værdien om, at alle samarbejder om aktiviteterne handler således om, at pigespejderne er afhængige af hinandens forskellige bidrag til opgaveløsningen, og samtidig bidrager samarbejdet mellem pigerne til bedre og mere kreative løsninger og derved en opfattelse af, at sammen kan de mere. Da aktiviteterne oftest er gruppebaseret, skal ingen opgaver løses alene, tværtimod har pigerne brug for hinandens kompetencer og hjælp for at lykkes med aktiviteten både som individ og gruppe. Pigerne synes at dele en stærk fællesskabsforståelse, der sætter sig igennem i deres samvær, og som er en del af den pigespejderkultur, de er fælles om. De beskrevne værdier synes at være væsentlige i og bærende for pigespejderfællesskabet. Værdierne synes at ligge implicit i samværet mellem pigespejderne, som en ubevidst tilgang til og måde at være sammen med hinanden på, som en slags ”det er bare sådan, vi er sammen til spejder”. Værdierne udfolder sig således i praksis, hvor alle piger tager del i opretholdelsen og videreudviklingen af pigespejderkulturen, som gives videre gennem

generationer og derved reproduceres over tid. For at sammenfatte ovenstående er pigespejderfællesskabet båret af et sæt grundlæggende værdier, som handler om: 1) Alle yder betydningsfulde bidrag til fællesskabet, og alle bidrag har lige værd, 2) Alle er gode til noget, og der er brug for forskellige kompetencer, og 3) Alle samarbejder om opgaveløsning i aktiviteter. Disse værdier gives videre mellem generationer af piger, og pigerne medvirker således til at reproducere en særlig kultur blandt pigespejderne.

5.2 Aspekter af pigespejderfællesskabet

5.2.1 Piger i forskellige aldre

De grønne pigespejdere inddeler pigerne i grupper efter alder, og de piger, som deltager i denne undersøgelse, indgår i enheden ”spejdere”, som rummer piger fra 4. til 7. klasse, som er mellem 10 og 15 år (De Grønne pigespejdere, u.å.). Et aspekt ved pigespejdernes fællesskab er således, at det består af piger i forskellige aldre, og denne variation i alder lader til at styrke oplevelsen af fællesskab:

”Vi bliver delt op i grupper, og så kan der jo både være nogen, der er større end os, og nogen der er mindre end os. Det er jo lige meget, hvor gammel, man er, man kan jo stadigvæk være sammen - altså uanset hvad for en alder man er, så er det lige meget, så kan vi alle sammen gå til spejder her og finde ud af at være sammen. Det er fedt, at det er flere aldre, som er interesseret i det samme. Vi er jo alle sammen interesseret i det her. Så der er ikke rigtig nogen, som ikke synes, det her det er sjovt.” (Pige 12 år, gruppeinterview, Langeskov)

Numerisk alder synes ikke umiddelbart at have fokus i pigespejdernes fællesskab, og det virker ikke så vigtig, om man er ti eller femten år. Det er dog tydeligt, at pigerne taler et sprog om ”de store” og ”de små”, og også har en fornemmelse af, hvornår de er de store piger, og hvornår de er de små. Ydermere har pigerne en opfattelse af klar rollefordeling mellem de små og de store, og denne rollefordeling beskrives mere i næstkommende afsnit. Pigerne giver udtryk for, at det er rart, at der både er piger på deres egen alder og piger i andre aldre, og at de godt kan lide at være sammen på tværs af aldre. Aspektet, at pigespejderfællesskabet kan rumme piger i forskellige aldre, kan forstås ved atter at benytte begrebet *det fælles tredje* (Husen, 1996), der også omfatter glæden ved at være fælles om noget. Her beskrives fællesskabet om det fælles tredje som en autentisk måde at være sammen på uanset alder, idet fokus for fællesskabet er interessen for dette fælles

tredje (Husen, 1996). På samme vis er fokus for pigespejderfællesskabet den fælles interesse for spejder og i kraft af, at aktiviteterne er det fælles tredje, som pigerne er sammen om, og i den sammenhæng betyder numerisk alder ikke så meget. For kort at opsummere er et aspekt ved pigespejderfællesskabet, at det består af piger i forskellige aldre. I pigespejdernes fællesskab synes numerisk alder ikke så vigtig, idet fokus er på de aktiviteter, som de er sammen om. Pigerne har dog en fornemmelse af periodisk at tilhøre ”de store” og ”de små” piger, og de oplever også, at der er en klar rollefordeling mellem de to.

5.2.2 Læring sker mellem piger og over generationer

De ældste piger i pigespejdernes enheder har en særlig rolle i fællesskabet, som indebærer en vis grad af ansvar over for de yngre piger samt at lære fra sig til de yngre piger. Denne læring mellem piger ses som et andet aspekt ved pigespejderfællesskabet, og pigerne oplever at være henholdsvis ”de små” og ”de store” på forskellige tidspunkter i forbindelse med skift mellem gruppenheder. På denne måde sker læring mellem piger over forskellige generationer, og den generelle oplevelse blandt pigespejderne er, at alle kan hjælpe og lærer noget af hinanden:

Da vi gik på det andet hold og var de ældste, så skulle man sådan lidt hjælpe. Men nu er vi jo de mindste [de er lige rykket op i en ny enhed], og så er det de store, som hjælper os. Så vi kan hjælpe hinanden på kryds og tværs lige meget hvor gammel og hvor ung, man er.” (Pige 10 år, gruppeinterview, Søndersø)

”Man har forskellig erfaring og forskellige måder at se verden på. Når man er yngre, kan man lære noget fra de ældre. Som ældre kan man også lære noget af, fx at de mindre ser verden som et fantastisk sted, så man bliver glad af at være sammen med de mindre.” (Pige 13 år, gruppeinterview, Dalum)

Forskel i alder synes at danne afsæt for læring mellem pigerne på flere planer lige fra måder at være i verden på til læring i form af videregivelse af erfaringer og viden om specifikke kompetencer. Læring indgår på denne måde som en integreret del af pigespejderfællesskabet og indebærer både at lære fra andre og selv lære fra sig igennem samarbejde og samvær om aktiviteterne. Pigerne synes at forbinde rollen som både ”stor” og ”lille” med følelsen af at være betydningsfuld og en vigtig del af fællesskabet. Dette

er med til at understøtte pigespejderkulturen og værdien om, at alle yder betydningsfulde bidrag til fællesskabet. At lære af andre og selv lære fra sig udgør et betydningsfuldt bidrag til fællesskabet, og læring mellem piger bliver således et væsentligt aspekt ved pigespejderfællesskabet. Pigerne oplever generelt denne læring mellem dem positivt, idet de yngre piger ser op til og gerne vil være sammen med og lære af de ældre piger, mens de ældre piger nyder at få opmærksomhed fra og større ansvar for de yngre piger og samtidig give læring videre:

”Jeg tror for de små, så er der nogle at se op til. Og for os store, jeg synes bare det er sjovt, der er nogle små, som man sådan kan imponere lidt. Og så kan man også give det videre, man selv har fået. Altså da vi var små, der var der jo nogle andre store, som gav os noget, og nu kan vi så give noget til dem, der er små nu.”

(Pige 14 år, gruppeinterview, Søndersø)

Læring mellem piger opleves givtigt for piger i alle aldre, og der synes at være en naturlig vekslen mellem at være ”lille” og ”stor” i pigespejderfællesskabet. De yngre har en bevidsthed om, at de på et tidspunkt bliver ”de store” for nogle andre piger, hvor det er deres tur til at videregive den læring, som de selv har modtaget. På denne måde er der tale om en form for læringscyklus med kontinuerlig udveksling af læring på tværs af generationer af pigespejdere. Sammenfattende er et væsentligt aspekt af pigespejdernes fællesskab, at læring sker mellem piger og over generationer, og indebærer både at lære fra andre og selv lære fra sig.

5.2.3 Læring mellem piger skaber et særligt rum for læring

Når pigerne fortæller om læring i pigespejderfællesskabet sammenligner de læring mellem piger med læring fra voksne, og de oplever, at de to typer af læring adskiller sig fra hinanden. Generelt giver pigerne udtryk for, at læring mellem piger kan noget særligt og opleves anderledes end at lære fra voksne:

”Vi kan nok formulere os på en anden måde end de voksne måske kan, fordi vi er sådan begge to børn. De voksne de forklarer det bare på sådan en lidt sværere måde, så man ikke sådan helt forstår det. Men så når man begge to er barn, så forstår man det lidt mere bedre. Det er ikke sådan så lang tid siden, de ældre piger

var på vores alder, så de kan nok bedre sige tingene, så vi forstår dem.” (Pige 13 år, gruppeinterview, Sanderum)

”De voksne de kan jo ikke huske, hvordan det var at være barn på det tidspunkt, og så kan de måske ikke vide, hvordan man har lært det, og hvor hurtigt det trænger ind. Hvor de større piger det er måske ikke lige så mange år siden, de har oplevet det, så de kan måske sørge for, at det bliver fortalt på en lidt anderledes måde. Fordi de voksne, når de taler til hinanden, så taler de jo med meget svære ord og sådan noget. Men de større piger de har nok ikke kendt til alle de ord, så de forstår måske bedre os, og vi forstår bedre dem. Og så kan de bare sådan forklare det på en anden måde, som der hjælper os, så vi måske bedre kan forstå det.” (Pige 10 år, gruppeinterview, Søndersø)

”Altså det er ikke dårligere, men det er heller ikke bedre at få hjælp af de ældre piger end at få hjælp af voksne. Det er bare nogle gange rarere at få det at vide fra én på sin egen alder, fordi så fortæller de det måske på en lidt mere børnevenlig måde.” (Pige 11 år, gruppeinterview, Søndersø)

Citaterne vidner om, at pigerne oplever, at børn har en særlig fælles forståelsesramme og benytter et andet sprog end voksne. De yngre piger giver udtryk for, at ældre piger formulerer sig på en anden og mere forståelig måde og samtidig forklarer ting på en måde, der er mere tilpasset de yngre pigers måde at tænke og forstå verden på. Denne opfattelse deles af de ældre piger:

”De er jo omringet af voksne på skolen og sådan noget. Så tror jeg, det er sejere at komme op til de store - jeg tror, de små ser mere op til os, end de ser op til de voksne. Og så tror jeg også, det gør noget, at man er mere jævnaldrende, end man er med en voksen, og så forstår vi måske de mindre piger bedre i nogle situationer. Altså de kan se meget af dem selv i os, og så forklarer vi det måske på en måde, som der har virket for os.” (Pige 14 år, gruppeinterview, Søndersø)

De ældre piger oplever, at de har bedre forståelse af de yngre piger end de voksne. Ydermere italesættes en iagttagelse og måske også erindring om, at de yngre piger er ”omringet af voksne”, hvilket afspejler den gængse ramme for pigernes læring i skoleregi,

hvor børn undervises af voksne. Læring i pigefællesskabet adskiller sig herfra ved at foregå mellem piger, og det lader til, at denne præmis skaber et særligt læringsrum, som virker befordrende for pigernes deltagelse og læring. Pigespejderne oplever, at samarbejdet og samværet mellem piger i forskellige aldre om forskellige aktiviteter bidrager med læring på anden måde, end de er vant til. Denne tendens i empirien kan forklares ved brug af det teoretiske begreb *mesterlære* (Lave & Wenger, 2001; Nielsen & Kvale, 1999). Mesterlære beskrives som situeret læring i praksisfællesskaber, hvor læring opstår gennem deltagelse i sociale fællesskaber, hvor eleverne er sammen om en bestemt praksis (Lave & Wenger, 2001; Nielsen & Kvale, 1999). Pigespejderfællesskabet kan forstås som et praksisfællesskab, idet pigerne er sammen om spejderaktiviteter, hvor de lærer færdigheder i praksis og i samme situation, som de udøves, og pigerne lærer således, imens de laver aktiviteterne. Dette skaber mulighed for kontinuerlig evaluering gennem feedback i praksis (Lave & Wenger, 2001; Nielsen & Kvale, 1999), hvor pigerne hjælper og guider hinanden undervejs i aktiviteterne. Læring adskiller sig i denne forståelse fra læring i skoleregi, hvor viden ofte formidles teoretisk og ”overføres” fra læreren til eleverne. I mesterlære anses viden at blive genereret gennem elevernes tilhørsforhold til og deltagelse i praksisfællesskabet, hvor de lærer ved at gøre, og hvor de erhverver færdigheder, kundskaber og værdier ved at iagttage, lytte og efterligne andre (Lave & Wenger, 2001; Nielsen & Kvale, 1999). På samme vis genereres pigernes læring gennem pigespejderfællesskabet, og denne praksislære adskiller sig fra formidling af teoretisk viden fra voksen til barn og forekommer mere kompleks, idet pigerne lærer ved at indgå i fællesskabets sociale samvær og det relationelle samarbejde om forskellige opgaver i aktiviteterne (Lave & Wenger, 2001; Nielsen & Kvale, 1999). Læring mellem piger adskiller sig således fra læring i skoleregi på flere parametre. Dels handler læring mellem piger om overføring af viden ved brug af praksisviden fremfor teoretisk viden, og samtidig lærer pigerne ved at udføre i praksis. Derudover er formidling af viden her kendetegnet ved, at læring sker mellem pigerne fremfor fra voksne, og hvor viden genereres gennem deltagelse i pigespejderfællesskabet, som også indeholder social læring. For kort at sammendrage ovenstående er et tredje aspekt af pigespejdernes fællesskab, at læring mellem piger skaber et særligt befordrende rum for læring. Læring mellem piger adskiller sig fra læring fra voksne ved at være praksislære, hvor pigerne lærer ved at indgå i fællesskabets sociale samvær, som er baseret på relationelt samarbejde om forskellige opgaver i aktiviteterne. Derudover synes der at være en særlig

fælles forståelsesramme blandt pigerne, som gør, at formidling af læring mellem piger opleves mere afstemt og brugbar sammenlignet med læring fra voksne.

5.2.4 Pigefællesskaber giver frirum

En præmis for pigespejderfællesskabet er, at det kun inkluderer piger, og pigerne oplever dette fællesskab uden drenge som et frirum. Pigerne giver udtryk for, at de ofte er sammen med både piger og drenge i de andre fællesskaber, de indgår i, hvilket kan være okay og sjovt, men indimellem har de også behov for pause fra drengene.

”Det er rart kun at være piger, fordi alle andre steder, er der jo altid drenge med. Pigerne og drengene arbejder jo tit sammen i skolen, så er det rart bare at komme et sted hen, hvor det kun er os - hvor vi bare er en pigegruppe. Det betyder rigtig meget at have lidt fred for drengene nogle gange, og bare være os piger sammen og hygge og snakke om forskellige ting.” (Pige 10 år, gruppeinterview, Søndersø)

Pigefællesskaber synes at give pigerne et særligt rum for samvær, hvor de har mulighed for at være sammen på en anden måde, end når de er piger og drenge sammen. På denne måde oplever pigerne tid sammen uden drenge som et frirum. Dette aspekt af pigespejderfællesskabet vil jeg belyse nærmere og udfolde nedenfor.

5.3 Udfoldelse af aspektet ”Pigefællesskaber giver frirum”

For at forstå denne anden måde pigerne er sammen på, når de er alene og det frirum, det giver dem, vil jeg i det følgende fokusere på pigernes oplevelser og erfaringer med at indgå i fællesskaber både med og uden drenge samt mulige forskelle herimellem, og i denne forståelse er pigernes opfattelse af forhold mellem kønnene i deres aldersgruppe 10 – 15 år central.

5.3.1 Piger og drenge indgår i fællesskaber på forskellige måder

Når pigerne forholder sig til og beskriver deres pigefællesskab, sammenholder de det med deres øvrige fællesskaber, som ofte består af både piger og drenge eksempelvis deres klassefællesskab i skolen. Generelt er det pigernes opfattelse, at piger og drenge er forskellige på flere områder, og de oplever eksempelvis, at der er forskel på måden, som piger og drenge er sammen på. På tværs af alder synes pigerne, at drenge fylder meget,

larmer, er urolige og forstyrrer, og de oplever, at der er mere ro og mindre forstyrrelser, når de er piger alene sammen.

”Drengene de løber rundt og farer rundt og skal have al energien brændt af. Vi har ikke så meget energi at skulle have brændt af, så det er en lidt anderledes måde, vi er sammen på.” (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø)

”Drengene er meget mere dominerende og sådan mere vilde og støjende... de kan også skabe meget sådan ballade, alt muligt hvor de larmer og forstyrrer. Så der er lidt mindre larm, når vi kun er piger.” (Pige 13 år, gruppeinterview, Sanderum)

”Nogle gange så har man bare brug for den pause, fordi den alder, vi er i nu, der er drengene bare sådan, at de gerne vil have opmærksomhed og de sidder bare og larmer og larmer og larmer. Og man kan bare mærke, når vi sidder i klassen, det er altid drengene. Så nu siger vi snart, at nu skal pigerne altså komme i gang, fordi det er os, der altid sidder stille og lytter efter. Pigerne er bare mere voksne i det, end drengene er.” (Pige 14 år, gruppeinterview, Søndersø)

Det er gennemgående for empirien, at pigerne oplever, at drenge fylder meget i deres fysiske fremtoning og adfærd med både lyde og bevægelser og derved tiltrækker sig meget opmærksomhed. Derudover opfatter de drengene som mindre modne og ikke så seriøse som pigerne, og de synes, drenge er meget fjollede. I fællesskaber, som inkluderer både piger og drenge, beskriver pigespejderne, at det kan være svært for dem at få plads:

”Lige inden jeg begyndte på pigespejder, så prøvede jeg kort at gå til spejder, hvor der også var drenge. Og jeg kan sige, at der er en stor forskel, fordi da jeg var med drengene, så stod pigerne henne i hjørnet, og drengene gjorde det hele. Og så prøvede jeg pigespejder, og det var meget sjovere, fordi så prøvede pigerne også at lave noget.” (Pige 11 år, gruppeinterview, Sanderum)

”Jeg føler, at når der er drenge til stede, så er det sådan dem, der bestemmer, og de vil gerne ligesom vise, at de er større, de er stærkere. De tager styringen og bryder ind og blander sig eller træder ind foran én og tager over og sådan noget. De er meget hurtigt sådan, hvis man lige laver en enkelt fejl, jamen så lad mig

gøre det i stedet for og altså sådan gå lige væk, du er en pige, du kan alligevel ikke gøre det ordentligt. Det er irriterende, fordi de vil gøre det meste, og pigerne må så trække sig tilbage, og så laver vi jo ikke lige så meget. Når vi kun er piger, så lader vi hinanden komme til.” (Pige 12 år, gruppeinterview, Langeskov)

Citaterne illustrerer, hvordan pigespejderne oplever drenge som dominerende ved at fylde meget, blander sig, træder ind foran og tager over for dem. Pigerne synes, det er svært at komme til for drengene, og de oplever, at forskellene i piger og drenges adfærd indskrænker deres udfoldelsesmuligheder. I ovenstående citater og generelt i empirien fremstiller pigerne sig selv som rolige, ansvarlige og uden behov for at fylde så meget. Der synes at være to tendenser i pigernes fremstilling af sig selv: 1) Piger begrænses i deres udfoldelse, fordi drenge fylder meget, og 2) Piger tilpasser sig efter, hvad der forventes af dem eksempelvis ved at sidde stille og lytte efter i skolen. Drengenes tilstedeværelse har således betydning for, hvordan pigerne agerer i fællesskabet på flere måder. Dels tager drengene i kraft af deres energi og fylde meget plads og overlader mindre plads til pigerne. Derudover synes tilstedeværelse af drenge at medføre, at pigerne begrænser sig selv for at opfylde en implicit norm for, hvordan piger er og opfører sig. Disse tendenser er overraskende fund. Pigerne har en opfattelse af, at det ofte er dem, som må tilpasse sig og gå på kompromis for at få fællesskabet til at fungere. Denne rolle i fællesskabet har indvirkning på pigernes deltagelse i aktiviteter og samvær, hvor de ofte ender med at trække sig lidt tilbage og ikke deltage aktivt i samme grad som drengene. For kort at resumere ovenstående oplever pigespejderne, at piger og drenge indgår i fællesskaber på forskellige måder, og at tilstedeværelsen af drenge begrænser deres udfoldelsesmuligheder. Dette skyldes for det første, at drenge fylder meget og derved begrænser pigernes plads til at udfolde sig. Og for det andet synes der at være en implicit norm for, hvordan piger er og opfører sig i samværet med drenge, som pigerne selv begrænser sig efter.

5.3.2 Plads til at udfolde sig

Pigefællesskaber giver frirum ved, at pigerne ikke føler sig begrænset på samme måde, når de indgår i fællesskaber for piger alene. Tværtimod oplever pigerne, at der i pigespejderfællesskabet er plads til, at de kan deltage fuldt ud og på lige fod uden fokus på, hvem der er hurtigst, stærkest eller bedst. Pigerne beskriver, at når de kun er piger, er

de gode til at give hinanden plads og samtidig tilbyde hjælp og vejledning frem for at tage over på hinandens opgaver.

”... det er lidt nemmere at have roller i en gruppe med piger, fordi vi er sådan lidt mere; jeg har den her rolle, og jeg holder mig til den, og så skal jeg nok hjælpe de andre, hvis de spørger mig. Så det er lidt nemmere at lære noget, hvis man bare er os piger, end hvis drengene havde været med, tror jeg.” (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø)

”Drengene vil gerne tage over, men det er jo der, hvor jeg føler, at vi lærer noget, det er; altså bænken falder ned, hvis du ikke har strammet den, nå men okay knobene skal være stramme, og så må jeg gøre dem strammere for, at det ikke falder ned. Det der med, når vi kun er piger, så vi hjælper hinanden, men det er sjældent, vi tager over, medmindre vi bliver spurgt om det. Så er vi sådan, okay hvis du holder, så strammer jeg eller omvendt. Så hjælper vi hinanden med at få et resultat. Hvor drengene, de er sådan mere, jeg skal nok gøre det, gå væk.” (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø)

Pigespejderfællesskabet lader til at generere rum for deltagelse og læring på anden vis end fællesskaber for begge køn, idet pigerne her får plads til at prøve sig frem og lærer af egne erfaringer og fejl undervejs. Samtidig er pigerne opmærksomme på hinanden ved at hjælpe frem for at tage over for hinanden. På denne måde synes fællesskabet uden drenge at give pigerne plads til at udfolde sig. Sammenfattende føler pigespejderne sig ikke på samme måde begrænset, når de indgår i fællesskaber for piger alene. De oplever, at pigespejderfællesskabet giver dem frirum med plads til fuld deltagelse og til at udfolde sig i aktiviteterne og samværet herom.

5.3.3 Tryghed og frihed til at være sig selv

Pigefællesskaber giver desuden frirum ved, at pigerne oplever, samværet med piger alene giver dem en følelse af tryghed. Pigerne giver udtryk for, at de bedre kan være sig selv og ikke skal tænke så meget over, hvad de siger og gør, når de sammen uden drenge:

”Jeg føler mig meget mere tryk, når der er kun piger. Jeg kan meget mere være mig selv omkring piger. (...) Jeg tænker ikke så meget over, hvad jeg siger, jeg

gør lidt mere bare ting - og vi kan snakke lidt om alting uden sådan, at der er noget, der er forkert.” (Pige 10 år, gruppeinterview, Sanderum)

”Man føler sig lidt mere fri, når man er sammen med piger, end hvis man er sammen med drenge. Fordi nogle drenge de er ret gode til at kritisere eller kigge på én mærkeligt, hvis man gør noget... eller lave sjov med det. Det gør de i hvert fald oppe i skolen, når man siger noget, så prøver de at lave sjov med det.” (Pige 11 år, gruppeinterview, Søndersø)

I pigefællesskabet synes pigerne at bruge mindre energi på at afstemme og tilpasse sig i både adfærd og udsagn. Pigerne forklarer, at piger forstår hinanden på en anden måde, end drenge kan forstå piger. De har en oplevelse af, at piger har flere ting til fælles og bedre kan sætte sig ind i og forstå, hvad hinanden siger, fordi de kender, hvordan det er at være pige. Det er deres opfattelse, at piger er bedre til at lytte og sætte sig i hinandens sted, og de føler derfor, de kan sige flere ting, når de kun er piger sammen:

”Man er mere sig selv, når man kun er piger. Jeg føler, at hvis man kun er sammen med piger, så kan man sige meget mere om sig selv uden at tænke om, hvad drengene synes. Og jeg tror også, at pigerne de forstår meget mere af, hvad man siger, fordi man nok har oplevet det samme. (Pige 13 år, gruppeinterview, Sanderum)

”Der er bare ting, man bedre kan sige, når man kun er piger. Hvis man fortæller det til en pige, så ved de lidt nemmere, hvad man snakker om, fordi de måske selv har prøvet det samme. Hvis man fortæller det til en dreng, så ved de måske ikke helt, hvad det skal betyde. Så kan man bedre forstå hinanden, fordi de andre også er piger, og der sker lidt det samme. Hvor med drenge der er det noget helt andet.” (Pige 11 år, gruppeinterview, Søndersø)

Pigefællesskabet synes at være en fortroligt rum, hvor pigerne kan tale frit, og hvor de i kraft af deres køn har et fælles udgangspunkt og en forståelsesramme, som betyder, at de kan genkende sig selv i og spejle sig i hinanden. Flere af pigerne nævner, at piger jo er fælles om at gå igennem samme udvikling og henviser implicit til pubertetens mange fysiske, mentale og følelsesmæssige forandringer (Patienthåndbogen, 2020). De

kønsmæssige ligheder synes at gøre det nemmere for pigerne at relatere sig til og forstå hinanden, og dette giver dem en følelse af tryghed. Denne tryghed bevirker, at pigerne kan slappe af og giver frihed til, at de kan være sig selv uden at skulle opføre sig på en bestemt måde eller sige noget bestemt. Resumerende ses, at pigespejderfællesskabet giver pigerne en følelse af tryghed, fordi de oplever en grundlæggende forståelse for hinanden i kraft af deres køn. Den gensidige forståelse blandt pigerne giver en følelse af frihed frem for begrænsning, og pigerne oplever, at de kan slappe af og være sig selv.

5.3.4 Pigespejderrammen forstærker frirum til at være sig selv

Pigerne oplever pigespejderfællesskabet som et frirum, hvor de ikke behøver at passe ind i bestemte forventninger til og idealer om, hvordan de bør se ud og opføre sig, og hvor de bare kan være sig selv:

”Her til spejder bliver man ikke set ned på, fordi man er en bestemt slags person. Hvis man er højtråbende, bliver man ikke set ned på, og hvis man er meget stille, bliver man heller ikke set ned på, og hvis man er midt imellem, så bliver man heller ikke set ned på. Man kan være sig selv, og man kan være den, man har lyst til at være heroppe.” (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø)

”Her til spejder kan vi være lidt ligeglade, og bare være som vi er. Det er befriende at være pigespejder! Og der burde være mange flere, fordi det hjælper piger.” (Pige 14 år, gruppeinterview, Søndersø)

Det ser ud til, at pigespejdernes oplevelse af frirum forstærkes af, at De grønne pigespejdere danner rammen for deres fællesskab. Dette kan til dels skyldes, at pigespejderfællesskabet som tidligere beskrevet (jf. afsnit 5.1.2) kendetegnet ved en særlige pigespejderkultur, som er båret af grundlæggende værdier for fællesskabet, der alle befordrer pigernes oplevelse af at være gode nok, som de er. Derudover er pigespejderfællesskabet som tidligere beskrevet (jf. afsnit 5.1.1) kendetegnet ved samværet om et fælles tredje, som består af forskellige typer aktiviteter. Og en væsentlig dimension af pigespejdernes aktiviteter er, at de foregår i og indebærer interaktion med naturen, og denne naturkontekst for aktiviteterne synes at have positiv betydning for pigernes oplevelse af frirum.

”... her er vi sådan mere ud at lave ting og få jord under neglene. Her behøver man ikke have en bestemt profil eller se bestemt ud. Man kan være lidt mere fri i det og være udenfor.” (Pige 13 år, gruppeinterview, Dalum)

”Når vi er til spejder, så er der mere ballade og mere hygge. Vi hører høj musik og kører med trillebør og alt muligt sjovt i stedet for bare at sidde og lytte efter hele tiden i skolen. (Pige 14 år, gruppeinterview, Søndersø)

I citaterne er der en stemning af, at pigerne i pigespejderfællesskabet giver los, slipper sig løs og giver sig hen i aktiviteterne og samværet. Der er noget i den omgang med naturen, hvor pigerne er i og beskæftiger sig med den rå natur, som synes at være frisættende for pigerne. Pigespejdernes aktiviteter bærer præg af at bruge sig selv kropsligt og indgå i naturen; pigerne snitter, bygger, laver bål og bliver beskidte, våde, mudrede og kommer til at lugte af røg etc. Det er sanseligt, og kommer til at handle om at være til stede i nuet i den natur, der omgiver dem. Naturen sætter rammer for og stiller krav til dem, der færdes i den. Her handler det om at være praktisk klædt på til at kunne færdes i og håndtere naturen, og det nytter ikke at se ”rigtig” ud og leve op til gældende udseendemæssige idealer, og der er således ikke fokus på dette i pigespejderfællesskabet. For at sammendrage ovenstående synes oplevelsen af pigefællesskabet som et frirum, hvor pigerne kan være sig selv at blive forstærket af, at De grønne pigespejdere danner rammen for deres fællesskab. Dette formodes at skyldes, dels at pigespejdernes grundlæggende værdier for fællesskabet befordrer pigernes oplevelse af at være gode nok, som de er; og dels at naturen danner rammen for pigespejdernes aktiviteter. Naturen synes i kraft af sine rå rammer at virke frisættende for pigerne, så de giver los, slipper sig løs og giver sig hen i aktiviteterne og samværet.

5.3.5 Pigespejderfællesskabet adskiller sig fra andre fællesskaber

Når pigerne taler om og beskriver pigespejderfællesskabet sammenholder de med og henviser til andre fællesskaber, som de har erfaring med at indgå i. Eksempelvis inddrager de som tidligere beskrevet (jf. afsnit 5.2.2 og 5.3.1) skole- og klassefællesskaber i deres sammenligninger. Pigerne bruger andre fællesskaber til at beskrive pigespejderfællesskabet ved at henvise til forskelle eller ligheder og derved synliggøre, hvordan og på hvilke måder pigespejderfællesskabet enten differentierer sig fra eller ligner andre fællesskaber:

”Det er gruppe, hvor man ikke behøver at være fin eller elegant og sige ”de rigtige ting”. (...) Ligesom hvis du er en del af familie, hvor du er ligeglad med, hvordan du ser ud, og hvordan du er. Det vigtige og gode ved vores fællesskab er, at her kan man være, som man er.” (Pige 13 år, gruppeinterview, Dalum)

I citatet sammenlignes pigespejderfællesskabet med en anden type fællesskab end tidligere nemlig familiefællesskabet, og der er her fokus på ligheder mellem de to. Familiefællesskabet forbindes her med at være fuldstændig sig selv og være accepteret fuldt ud som den, man er, og sammenligningen familiefællesskabet beskriver og understreger, at et væsentligt aspekt ved pigespejderfællesskabet er, at man kan være, som man er. Samtidig ligger en implicit forståelse i citatet om, at man ikke kan være sig selv i alle fællesskaber. På tværs af mine interviews med pigespejderne fornemmer jeg en overordnet generelt gældende udtalt norm for og forståelse af, hvordan piger er ”rigtige” både i adfærd og fremtoning. Denne norm, for hvordan man skal være og se ud for at være ”rigtig”, synes ikke at være gældende i samme grad for pigespejderfællesskabet. Dette kan skyldes dels pigespejdernes grundlæggende værdier, som befordrer pigernes oplevelse af at være gode nok, som de er (jf. afsnit 5.1.2); og dels at normen for pigespejdernes fremtoning er at bære spejderuniform og være praktisk klædt. Der lader ikke til at være fokus på trends og idealer for kropsfacon, tøj, frisure og make-up i pigespejderfællesskabet, og her føler pigerne ikke, at de skal præstere i deres fremtoning i samme grad, som de oplever i andre fællesskaber. Dette belyser en anden dimension af pigernes oplevelse af at kunne være sig selv; nemlig at kunne være sig selv uden at betænke sin fremtoning. Pigespejderfællesskabet synes således at differentiere sig fra andre af pigernes fællesskaber ved at indeholde en højere grad af frihed til at være sig selv. På tværs af empirien beskriver pigerne pigespejderfællesskabet som et særligt fællesskab, der adskiller sig fra deres andre fællesskaber med jævnaldrende:

”Men det er også lidt det, pigespejder kan for mig, det er, at kan være mig selv med dem, der er heroppe, og så har jeg min skole, hvor jeg kan have mine venskaber deroppe. Jeg kan selvfølgelig godt stadigvæk være mig selv, men det er lidt mere sådan med filter på. (...) Jeg tror bare, at det er blevet en vane i normale folkeskoler, at man sådan lidt prøver at blive som alle andre, hvor til pigespejder kan du bare være dig selv.” (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø)

”Jeg kan også mærke, at der er meget forskel på den måde, jeg er oppe i klassen med de piger, og den måde jeg er her. Der er meget forskel på måden, man snakker til hinanden på. Jeg er måske lidt mere tilbøjelig til her at kunne sige min mening fuldstændig frit. At kunne lave en eller anden mærkelig joke, have det sjovt, stå og danse til et eller andet sjovt musik. Der er man sådan lidt mere oppe i skolen, der passer man lidt på, hvad man siger osv. (...) Så det er helt klart en hel anden måde, man er på her – her kan man være, som man vil, og der er plads til alle.” (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø)

I citaterne beskriver pigerne klassefællesskaber som fællesskaber med begrænset rum for at være sig selv, hvor de er sig selv ”med filter på”, hvor pigerne lader nogle bestemte sider træde frem i bestræbelsen på ”at ligne de andre”, mens andre sider nedtones. Der lader således til at være en generel udtalt norm for, hvordan piger er ”rigtige” her forbundet med personlighed og adfærd. Denne norm synes ikke at være gældende i samme grad for pigespejderfællesskabet som for pigernes andre fællesskaber. Og pigespejderfællesskabet ser ud til at adskille sig fra andre af pigernes fællesskaber ved at give pigerne frirum til at være sig selv uden filter, og hvor der således ikke er en bestemt norm for adfærd, som de skal tilstræbe. Denne forskel mellem de to fællesskaber har betydning for, hvordan pigerne agerer. Generelt beskriver pigerne, at de er forskellige versioner af sig selv og bruger forskellige sider af sig selv i forskellige sociale sammenhænge og forskellige fællesskaber afhængigt af, hvem de er sammen med, og hvad de er sammen om. I pigernes skolefællesskab synes der at være en uskreven og dermed implicit norm for, hvordan man ser ud og opfører sig, som alle efterstræber, og det handler her om at ligne de andre og ikke skille sig ud. I pigespejderfællesskabet ses en anerkendende og inkluderende kultur, hvor forskellighed anses som en gevinst (jf. afsnit 5.1.2), hvilket befordrer, at pigerne kan være, som de er uden at stræbe efter at være ens. Pigerne giver udtryk for, at det ikke kræver samme grad af energi at indgå i pigespejderfællesskabet sammenlignet med andre fællesskaber, fordi de her ikke skal tænke så meget over, hvad de siger og gør:

”Der er også forskel i måden, man opfører sig på, og det er lidt anderledes, hvordan man fordeler sin energi. Fordi når jeg tilbringer to timer heroppe til pigespejder, så synes jeg ikke, at jeg bruger helt så meget energi, som jeg ville, hvis jeg skulle bruge to timer på at shoppe med en af mine veninder. Det er et lidt

andet energiniveau, man skal have. Så der er også forskel på det.” (Pige 15 år, gruppeinterview, Søndersø)

Pigespejderfællesskabet sammenholdes med andre fællesskaber for piger udenfor pigespejder, og her differentierer pigespejderfællesskabet sig ved at kræve mindre energi af pigerne. Det tyder således på, at pigefællesskaber udenfor pigespejderkonteksten kan opleves energikrævende og derved anstrengende for pigerne, hvilket er et interessant fund. Pigerne synes ikke i samme grad at være opmærksomme på, hvad de siger og gør i pigespejderfællesskabet, og dette opleves således som et særligt frirum, hvor pigerne kan være, som de er. Dette kan forklares ved at bruge et aspekt af begrebet *det fælles tredje* (Husen, 1996), som handler om, at fællesskab om et fælles tredje kan fungere som aflastning fra personlige relationer. Ifølge Husen (1996) er det nemmere at have fælles følelser omkring et fælles tredje, som er uden for os som personer og derved ikke vedrører vores indbyrdes relationer. Flere pigefællesskaber udenfor spejderkonteksten bygger på personlige relationer, og når piger er sammen, kan der være meget på spil – både positivt og negativt – som relaterer sig til pigerne som personer og deres forhold til hinanden (Husen, 1996). I modsætning hertil er pigerne i pigespejderfællesskabet som udgangspunkt sammen om spejderaktiviteter som et fælles tredje, der ligger udenfor dem selv som personer, og deres fællesskab handler således ikke indledningsvist om indbyrdes relationer. Husen (1996) mener, at fællesskab om et fælles tredje kan skabe rum for, at medlemmerne kan slappe af og glemme facader, gensidige forventninger og konflikter, hvilket bidrager til gode følelser af fællesskab. På denne måde kan pigernes oplevelse af pigespejderfællesskabet som et særligt fællesskab med frirum til at være sig selv forklares ved, at pigerne som udgangspunkt har fokus på at være sammen om aktiviteterne som fælles tredje. Pigespejdernes personlige relationer er således ikke bærende for fællesskabet, og pigerne kan fungere og samarbejde godt til pigespejder uden at have personlige relationer til hinanden, fordi det, som binder dem sammen, er interessen for spejder. Fællesskabets fokus på aktiviteterne danner grobund for, at pigernes tanker om og forventninger til sig selv og hinanden fortoner sig, og de kan således slappe mere af og være sig selv. For kort at opsummere synes pigespejderfællesskabet at differentiere sig fra andre af pigernes fællesskaber ved at være mindre belastende og indeholde en højere grad af frihed til at udfolde sig, hvor pigerne ikke behøver at tænke så meget over, hvordan de ser ud, og hvad de siger og gør. Det særlige frirum til at være sig selv i pigespejderfællesskabet understøttes ved en sammenligning med familiefællesskabet,

hvor der også er en oplevelse af, at man kan være sig selv og er accepteret som den, man er.

6. Diskussion

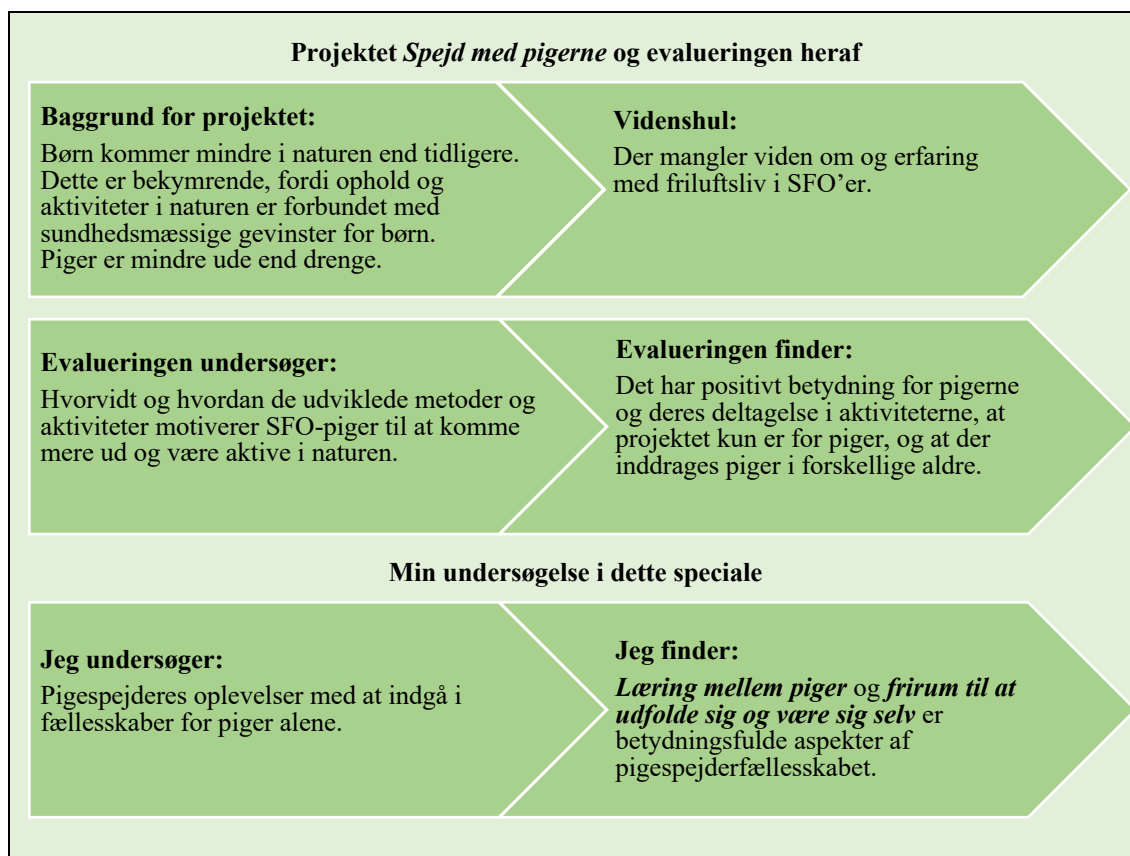
Dette afsnit har to dele. Første del indeholder en diskussion af mine fund, hvor jeg har sat fokus på at diskutere min bevægelse fra projektet ”Spejd med pigerne” (Andkjær et al., 2022) til dette speciales undersøgelse. Anden del indeholder en diskussion af metoder, hvor jeg vil diskutere betydningen af mine metodevalg for undersøgelsens fund samt metodiske begrænsninger. Afslutningsvis vurderer jeg undersøgelsens kvalitet og troværdigheden af mine fund.

6.1 Diskussion af fund

Min undersøgelse tager afsæt i evalueringen af projektet ”Spejd med pigerne” (Andkjær et al., 2022), og evalueringen er således den baggrund, som jeg har bevæget mig ud fra i min undersøgelse. Jeg trådte ind i feltet pigefællesskaber i forbindelse med udførelsen af evalueringen og kom således fra evalueringen med en særlig interesse. På baggrund af evalueringens fund opstod nye spørgsmål, som førte mig videre til denne undersøgelse, og således har der været en bevægelse fra evalueringen til undersøgelsen i dette speciale. Nedenfor (figur 10) har jeg vist, hvordan dette speciales undersøgelse er relateret til og adskiller sig fra den tidligere evaluering af ”Spejd med pigerne”.

Mit startpunkt var i forbindelse med evalueringen en placering i feltlandskabet ”friluftsliv og natur i relation til pigers sundhed”, og min bevægelse fra evaluering til undersøgelsen i dette speciale har bragt mig i udkanten af dette landskab. Man kan diskutere, hvorvidt min undersøgelse adresserer den oprindelige baggrund og det oprindeligt identificerede videnshul. Jeg mener dog at kunne argumentere for dette, og det vil jeg gøre i nedenstående. Generelt gælder, når man undersøger noget, at det potentielt kan føre én andre steder hen end udgangspunktet. Jeg undersøgte og evaluerede projektet ”Spejd med pigerne” i relation til den oprindelige baggrund, som var en bekymrende tendens til, at børn kommer mindre i naturen end tidligere, hvorved sundhedsmæssige gevinster ved ophold og aktiviteter i naturen går tabt. Projektet handlede om at finde ud af, hvordan SFO-pigers sundhed kunne styrkes gennem en indsats for piger alene i en natur kontekst. Evalueringen gav viden om friluftssindsatser for piger alene i natur kontekster og fandt

Figur 10: Illustration af min bevægelse fra Spejd med pigerne til dette speciale.

blandt andet positive erfaringer med indsatser kun for piger, hvilket adresserede det identificerede videnshul om manglende viden om og erfaring med friluftsliv i SFO'er. Dette fund om positiv betydning af indsatser kun for piger åbnede et vindue for og ledte mig videre til at studere pigefællesskaber. På denne måde åbnede evalueringens fund et vindue til noget andet og mere end det oprindelige udgangspunkt. Jeg mener dog, at min undersøgelse af pigefællesskaber i dette speciale stadig har afsæt i og er relateret til den oprindelige baggrund. For det første i kraft af, at jeg har undersøgt pigefællesskaber ved en empirisk undersøgelse af pigespejdere, hvor piger er alene sammen omkring aktiviteter i en natur kontekst. For det andet i kraft af, at jeg har undersøgt pigefællesskaber i relation til pigers generelle sundhed og med de aspekter, der er i en generel og bred forståelse af sundhed (World Health Organization, u.å.). På denne måde placerer min undersøgelse af pigefællesskaber sig indenfor feltlandskabet "friluftsliv og natur i relation til pigers sundhed" omend i udkanten.

Min undersøgelse har bevæget sig og bragt nye aspekter frem om fællesskaber kun for piger, men undersøgelsen kan stadig lyse tilbage på det landskab, jeg oprindeligt stillede mig i og tog afsæt i. Evalueringens folkesundhedsmæssige fokus var at få piger til at være

aktive i naturen og derigennem forbedre deres sundhed, og sundhedsmålet var således oprindeligt fremme af pigernes generelle sundhed dog med orientering mod den fysiske dimension. I løbet af min undersøgelse er det blevet tydeligere, når jeg kigger på pigespejdernes udøvelse af deres fællesskab, at pigefællesskabet handler lige så meget om den mentale sundhed - uden at den fysiske og mentale dimension af sundhed kan adskilles helt (World Health Organization, u.å.). I undersøgelsen finder jeg blandt andet, at pigespejderfællesskabet giver frirum til, at pigerne kan udfolde sig og være sig selv, hvilket relaterer sig til pigernes mentale sundhed og herunder deres trivsel i kraft af mulighed for at udfolde sine evner samt indgå i og yde bidrag til deres fællesskaber (Sundhedsstyrelsen, u.å.; World Health Organization, u.å.). Dette skift fra fysisk orientering til mental orientering i den brede sundhedsforståelse er et af de tydelige skift, der har været i min bevægelse fra evalueringen til undersøgelsen. Og jeg synes, at dette skifte har væsentlig værdi for min undersøgelses bidrag til både det oprindelige feltlandskab og til viden om pigefællesskaber, fordi min undersøgelse sætter fokus på en væsentlig mental dimension af indsatser målrettet pigers sundhed.

Jeg mener, at den mentale dimension af mine fund om pigespejderfællesskabet er folkesundhedsmæssigt relevant, for det første fordi der ses en stigning i andelen af danskere med en lav score på den mentale helbredsskala. Samtidig ses, at andelen med en lav score på den mentale helbredsskala især er stor blandt kvinder i alderen 16-24 år (Sundhedsstyrelsen, 2021). For det andet angives følelsen af socialt tilhørsforhold og derved fællesskaber som en fremmede faktor for mental sundhed (Sundhedsstyrelsen, 2021), og der er her fokus på den positive betydning af fællesskaber for mental sundhed. Min undersøgelse peger dog på, at betydningen af fællesskaber ikke er entydig, og der synes også at være en anden og mere belastende dimension af fællesskaber, hvor pigerne oplever, at de skal præstere og leve op til normer og idealer for at være "rigtig" på flere parametre. I interviewene sammenholder pigerne pigespejderfællesskabet med deres andre fællesskaber, og her peger det på, at der er nogle aspekter af pigernes eksisterende fællesskaber, som opleves belastende for dem. Dette indikerer pigerne ved, at de føler sig godt tilpas i pigespejderfællesskabet, som de beskriver som et frirum, hvor de kan udfolde sig og være sig selv uden at tænke så meget på deres fremtoning og adfærd, og om de er for meget eller for lidt eller for dit eller dat. Dette er interessant og peger mod det folkesundhedsmæssige felt, fordi vi som folkesundhedsfolk bør være opmærksomme på, at fællesskaber også kan opleves belastende og dermed være uhensigtsmæssige for piger.

På denne måde lyser min undersøgelse i dette speciale ikke kun tilbage på det oprindelige feltlandskab, den oplyser også om pigefællesskaber i relation til sundhed og lyser fremad mod fremtidige undersøgelser og mulige indsatser. Min undersøgelse bevæger sig således fra feltlandskabet ”friluftsliv og natur i relation til pigers sundhed” til også at række ud mod en bred beskæftigelse med pigers mentale sundhed. Derudover lægger min undersøgelse op til en folkesundhedsmæssig opmærksomhed mod forebyggende indsatser rettet mod piger i alderen ti til femten år, idet mine fund indikerer mulige belastende og uhensigtsmæssige dimensioner af pigers fællesskaber i denne alder, som potentielt kan være medvirkende årsag til den store andel med en lav score på den mentale helbredsskala blandt unge kvinder (Sundhedsstyrelsen, 2021). Jeg mener således, at mine fund i denne undersøgelse med fordel kan medtænkes og danne afsæt for fremtidige undersøgelser og indsatser både rettet mod pigers generelle sundhed og rettet mod forebyggelse af lav grad af mental sundhed blandt piger og unge kvinder.

6.2 Diskussion af metoder

6.2.1 Undersøgelsens validitet

I mine metodiske og analytiske valg havde jeg øje for at opnå en så høj intern validitet som muligt for undersøgelsen. For det første søgte jeg i forbindelse med valg af dataindsamlingsmetoder de bedst egnede metoder til at undersøge pigespejderes oplevelser af pigefællesskaber og besvare mine forskningsspørgsmål. Til dette anvendte jeg kvalitative metoder i form af deltagerobservationer, go-along interviews og gruppeinterviews. Jeg mener, at de anvendte metoder betjente mig godt, fordi de gav mig indsigt i og viden om pigespejdernes livsverden, indbyrdes sociale liv og oplevelser af fænomenet pigefællesskaber (Carpiano, 2009; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016). Metodernes velegnethed til at beskrive det ønskede fænomen pigefællesskaber medvirker til at styrke undersøgelsens interne validitet (Christensen, Nielsen, & Schmidt, 2016; Kvale & Brinkmann, 2015). For det andet var jeg i forbindelse med afholdelse af gruppeinterviews opmærksom på at stille åbne spørgsmål og undgå ledende spørgsmål, som kunne bevirke, at pigespejderne svarede, hvad de troede, jeg forventede at høre fremfor, hvad de faktisk mente (Kvale & Brinkmann, 2015). Dette havde jeg særligt fokus på grundet det asymmetriske magtforhold, der kan være mellem børn og voksne i en interviewsituation (Danmarks Evalueringsinstitut, 2009). Min særlige opmærksomhed på at sikre troværdigheden af pigespejdernes udsagn har bidraget til at styrke undersøgelsens validitet, og det er min vurdering, at pigespejdernes udsagn er i overensstemmelse med

det, de mener og oplever. For det tredje var jeg i forbindelse med analysearbejdet opmærksom på at benytte pigespejdernes udsagn i samme kontekst, som de oprindeligt var blevet sagt (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016). Jeg sammenholdt de analytiske afsnit og udvalgte illustrative citater med de transskriberede interviews for at sikre, at disse reflekterede det oprindelige materiale og ikke var taget ud af kontekst. På denne måde søgte jeg at sikre, at undersøgelsens resultater baserede sig på det empiriske materiale, og at der således var overensstemmelse mellem pigespejdernes oplevelser og udsagn og min repræsentation af disse (Green & Thorogood, 2014; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2016). Dette søgte jeg ydermere at understøtte ved brug af metodetriangulering i dataindsamling (Green & Thorogood, 2014), hvor jeg kombinerede deltagerobservationer og interviews for at belyse forskningsspørgsmålene. Min brug og kombination af forskellige datakilder styrker troværdigheden af undersøgelsens fund, idet de således afspejler tendenser på tværs af empirien (Green & Thorogood, 2014).

I mine bestræbelse på at styrke undersøgelsens validitet gjorde jeg mig også overvejelser om ekstern validitet i form af mine fonds generaliserbarhed. For det første arbejdede jeg systematisk og søgte at skabe sammenhæng gennem alle faser af undersøgelsen fra evalueringens afsæt til metodevalg og indsamling af empiri til analyse, fortolkning og konklusion ved at have forskningsspørgsmålene som udgangspunkt for alle arbejdsprocesser (Green & Thorogood, 2014). For det andet bestræbte jeg mig på at være transparent omkring, hvordan min undersøgelse blev udført, samt hvilke valg jeg traf og hvorfor (Kvale & Brinkmann, 2015). På denne måde søgte jeg at beskrive min undersøgelsesproces, så den fremstår logisk, sporbar og dokumenteret, og derigennem give læseren mulighed for at følge min proces fra forskningsspørgsmål gennem empiriindsamling til analyse og resultater. På denne måde får læseren mulighed for at vurdere anvendeligheden af min undersøgelses fund i andre kontekster (Green & Thorogood, 2014). Jeg har således søgt at skabe grundlag for, at undersøgelsens fund kan betænkes at kunne gælde i andre sammenhænge udenfor pigespejderkonteksten og derved søgt at styrke undersøgelsens eksterne validitet.

6.2.2 Metodiske begrænsninger

En metodisk begrænsning i min undersøgelse er, at jeg havde begrænset tid til indsamling af empiri. Jeg indsamlede empiri én gang i hver af de deltagende spejdergrupper i forbindelse med deres ugentlige spejdermøde, som havde en fastlagt varighed på to timer.

I dette tidsrum afholdt jeg både deltagerobservationer og gruppeinterviews, et enkelt sted afholdt jeg go-along interviews i stedet for gruppeinterviews (afsnit 3.5). Det betød, at jeg skulle fordele tiden mellem deltagerobservationer og interviews og således havde løbende skift og overgange mellem indsamlingsmetoder. Dette krævede fleksibilitet og en særlig opmærksomhed fra min side for at være til fuldt stede og fokuseret under alle dataindsamlinger. Derudover krævede det løbende overvejelser om og vurderinger af, hvornår jeg skulle gøre brug af én metode fremfor en anden, og hvornår jeg skulle gå skifte mellem metoder, og jeg foretog således løbende prioriteringer af metoder i forhold til situation og tid sideløbende med empiriindsamlingen. Udover deltagerobservationer afholdt jeg mellem to og seks gruppeinterviews i hver spejdergruppe. I de spejdergrupper, hvor jeg havde mange interviews, blev nogle gruppeinterviews begrænset af den tid, jeg havde til rådighed, da jeg måtte afgrænse hvert interview tidsmæssigt for at kunne nå at interviewe alle piger indenfor den afsatte tid. I praksis betød dette, at jeg undervejs i nogle af interviewene foretog valg i forhold til, hvilke aspekter, der var mest væsentlige at have pigespejdernes perspektiver på. I den bedste af alle verdener kunne jeg have indsamlet min empiri over flere gange og derved have afsat mere tid til empiriindsamlingen. Flere besøg hvert sted kunne have givet tid til mere dybdegående observationer og interviews med mulighed for at forfølge flere af pigernes udsagn – hvilket potentielt kunne have bidraget med flere perspektiver på fænomenet pigefællesskaber og måske have belyst flere aspekter af pigefællesskaber eller belyst disse på et dybere niveau.

6.2.4 Samlet vurdering af undersøgelsens kvalitet

På denne baggrund af ovenstående overvejelser vurderer jeg, at undersøgelsen samlet set har en relativ høj grad af validitet, og at mine fund er troværdige. Undersøgelsens fund skal dog ses som én fortolkning af empirien ud af mange mulige. Jeg er bevidst om, at min undersøgelse er fortaget i lille skala og indenfor samme geografiske område og således belyser et udsnit af pigespejdernes oplevelser med pigefællesskaber. Jeg mener dog, at der er grund til at tro, at mine fund om læring mellem piger og frirum til at udfolde sig og være sig selv som betydningsfulde aspekter af pigespejderfællesskabet rækker ud over pigespejderkonteksten og også gælder i andre sammenhænge.

7. Konklusion

Formålet med undersøgelsen var at få indsigt i pigespejderes oplevelser med at indgå i fællesskaber kun for piger. Målet er, at viden om pigefællesskaber kan medvirke til at inspirere fremtidige folkesundhedsindsatser målrettet pigers sundhed. Min undersøgelse har givet indsigt i pigespejderes oplevelser med at indgå i pigefællesskaber, og alle fund bygger således på pigernes oplevelser med pigefællesskaber og skal ses i konteksten af De Grønne Pigespejdere. Nedenfor sammenfatter jeg undersøgelsens overordnede resultater i relation til de opstillede forskningsspørgsmål, hvor de tre underspørgsmål bidrager til og understøtter besvarelsen af hovedspørgsmålet. Afslutningsvis perspektiverer jeg undersøgelsens fund til fremtidige studier og indsatser.

I relation til underspørgsmål 1 ”Hvad kendetegner pigespejdernes fællesskab, og hvilke grundlæggende værdier indgår i fællesskabet?” (afsnit 2.4), viser min undersøgelse, at pigespejderfællesskabet er båret af en fælles interesse for spejder, og er kendetegnet ved samværet om et fælles tredje, som består af forskellige typer aktiviteter. Aktiviteter og samværet indgår således som to betydningsfulde og bærende komponenter i pigespejderfællesskabet, og er med til at generere oplevelsen af fællesskab blandt pigerne. Endvidere finder jeg, at pigespejderfællesskabet er båret af et sæt grundlæggende værdier, som handler om: 1) Alle yder betydningsfulde bidrag til fællesskabet, og alle bidrag har lige værd; 2) Alle er gode til noget, og der er brug for forskellige kompetencer, og 3) Alle samarbejder om opgaveløsninger i aktiviteter. Disse værdier gives videre mellem generationer af piger, og pigerne medvirker således til at reproducere en særlig kultur blandt pigespejderne.

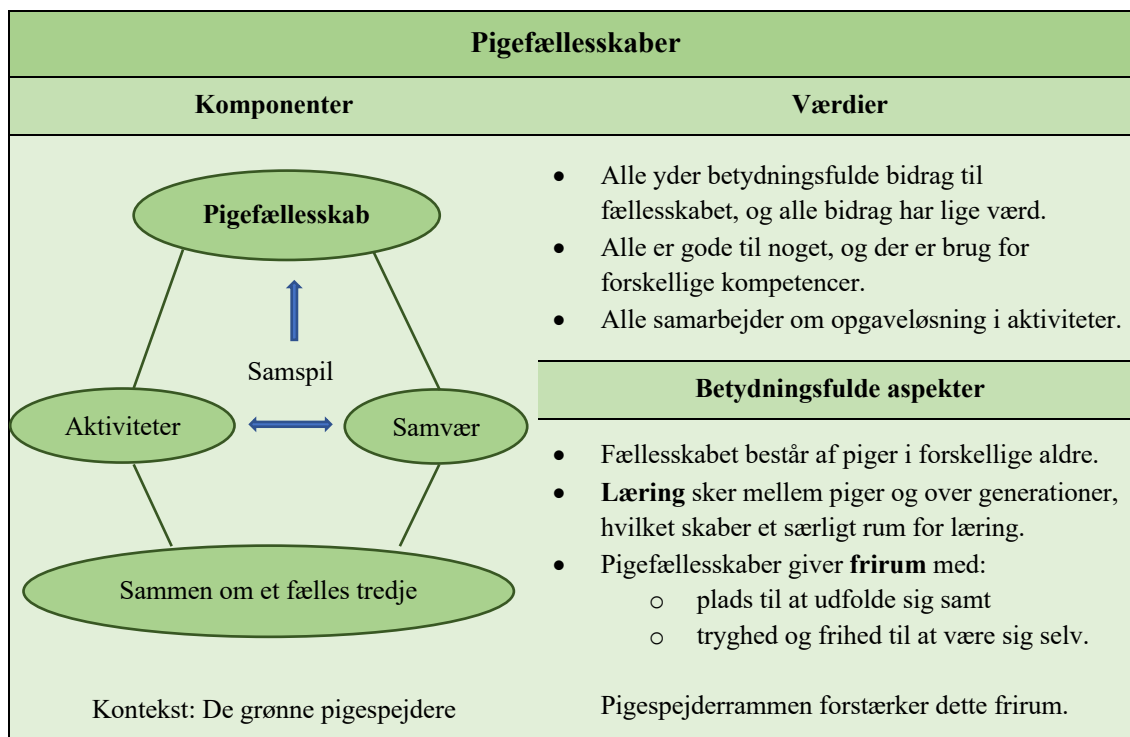
I relation til underspørgsmål 2 ”Hvilke aspekter af pigespejderfællesskabet fremhæver pigerne som betydningsfulde?” (afsnit 2.4), viser undersøgelsen, at pigerne fremhæver, at deres fællesskab består af piger i forskellige aldre. I pigespejdernes fællesskab synes numerisk alder ikke så vigtig, idet fokus er på samværet om aktiviteterne som det fælles tredje. Pigerne har dog en fornemmelse af periodisk at tilhøre ”de store” og ”de små” piger, og de oplever også, at der er en klar rollefordeling mellem de to. Derudover fremhæver pigerne særligt to aspekter af pigespejderfællesskabet som betydningsfulde; læring og frirum. Aspektet læring handler om den læring, der sker mellem piger og over generationer i pigespejderfællesskabet og indebærer både at lære fra andre og selv lære fra sig. Denne læring mellem piger synes at skabe et særligt befordrende rum for læring.

Læring mellem piger adskiller sig fra læring fra voksne ved at være praksislære, hvor pigerne lærer ved at indgå i fællesskabets sociale samvær, som er baseret på relationelt samarbejde om forskellige opgaver i aktiviteterne. Derudover synes der at være en særlig fælles forståelsesramme blandt pigerne, som gør, at formidling af læring mellem piger opleves mere afstemt og brugbar sammenlignet med læring fra voksne. Aspektet frirum omhandler, at pigefællesskaber giver pigespejderne oplevelsen af frirum i kraft af tid sammen uden drenge. Dette aspekt belyses nærmere og udfoldes nedenfor.

I relation til underspørgsmål 3 ”Hvordan bidrager pigespejderfællesskabet til oplevelsen af frirum blandt pigerne?” (afsnit 2.4) viser min undersøgelse, at pigespejderne oplever, at piger og drenge indgår i fællesskaber på forskellige måder, og at tilstedeværelsen af drenge begrænser deres udfoldelsesmuligheder. Dette skyldes for det første, at drenge fylder meget og derved begrænser pigernes plads til at udfolde sig. Og for det andet synes der at være en implicit norm for, hvordan piger opfører sig i samværet med drenge, som pigerne selv begrænser sig efter. Pigespejderne føler sig ikke på samme måde begrænset, når de indgår i fællesskaber for piger alene, og de oplever, at pigespejderfællesskabet giver dem frirum med plads til fuld deltagelse og til at udfolde sig i aktiviteterne og samværet herom. Ydermere viser min undersøgelse, at pigespejderfællesskabet giver pigerne en følelse af tryghed, fordi de her oplever en grundlæggende forståelse for hinanden i kraft af deres køn. Den gensidige forståelse blandt pigerne giver en følelse af frihed frem for begrænsning, og pigerne oplever, at de kan slappe af og være sig selv. Pigefællesskaber opleves som et frirum, hvor pigerne kan være, som de er uden at være opmærksomme på, hvad de siger og gør. Dette frirum synes at blive forstærket af, at De grønne pigespejdere danner rammen for pigernes fællesskab og formodes at skyldes, dels at pigespejdernes grundlæggende værdier for fællesskabet befordrer pigernes oplevelse af at være gode nok, som de er; og dels at naturen danner rammen for pigespejdernes aktiviteter. Naturen synes i kraft af sine rå rammer at virke frisættende for pigerne, så de giver los, slipper sig løs og giver sig hen i aktiviteterne og samværet. Mine fund peger på, at pigespejderfællesskabet differentierer sig fra andre af pigernes fællesskaber ved at være mindre belastende og indeholde en højere grad af frihed til at udfolde sig, hvor pigerne ikke behøver at tænke så meget over, hvordan de ser ud, og hvad de siger og gør. Det særlige frirum til at være sig selv i pigespejderfællesskabet understøttes ved en sammenligning med familiefællesskabet, hvor der også er en oplevelse af, at man kan være sig selv og er accepteret som den, man er. Undersøgelsens

resultater er illustreret i figur 11, som sammenfatter, hvad der kendetegner pigefællesskabet i en pigespejder kontekst.

Figur 11: Illustration af fund om pigefællesskaber i pigespejderkontekst

På baggrund af ovenstående vil jeg i det følgende besvare **undersøgelsens hovedspørgsmål**; ”Hvordan kan pigespejderfællesskabet inspirere fremtidige folkesundhedsmæssige indsatser målrettet piger?”. Min undersøgelse af pigespejderfællesskabet viser, at det giver en følelse af fællesskab, når en gruppe piger har samvær om et fælles tredje i form af forskellige typer af aktiviteter. At inddrage forskellige typer af aktiviteter, som kalder på forskellige kompetencer, synes at fremme deltagerens oplevelse af, at alle er gode til noget, og at det er okay at være forskellige. Derudover kan fællesskaber bestående af piger alene skabe et tiltrængt frirum for piger i kraft af tid sammen uden drenge, hvor der er plads til, at piger kan udfolde sig og være sig selv og ikke skal være så opmærksomme på, hvad de siger og gør. Ydermere viser min undersøgelse, at pigefællesskaber med piger i forskellige aldre og med samvær om aktiviteter som et fælles tredje giver mulighed for læring mellem piger, hvilket synes at skabe et særligt gunstigt rum for læring. Endelig viser pigespejderfællesskabet, at fællesskaber med naturen som kontekst, og hvor naturen inddrages i aktiviteterne, kan bidrage til, at piger kan udfolde sig og være sig selv uden at skulle leve op til bestemte normer for fremtoning og adfærd. Denne viden fra pigespejderfællesskabet kan i praksis

bruges til at inspirere fremtidige folkesundhedsmæssige indsatser målrettet pigers sundhed. På baggrund af undersøgelsens fund har jeg derfor udvalgt fire komponenter, som, jeg vurderer, med fordel kan medtænkes i fremtidige folkesundhedsmæssige indsatser, der har til formål at fremme sundhed blandt piger:

Mulige komponenter i fremtidige folkesundhedsmæssige indsatser:

- Indsatser for piger alene.
- Indsatser med aktiviteter som et fælles tredje, hvor aktiviteterne kræver forskellige kompetencer og samarbejde om opgaveløsning mellem piger.
- Indsatser med naturen som kontekst og med inddragelse af natur i aktiviteter.
- Indsatser med inddragelse af piger i forskellige aldre med læring mellem piger i form af praksislære relateret til aktiviteter.

Denne undersøgelse står på skuldrene af evalueringen af projektet ”Spejd med pigerne” og skal ses som et øjebliksbillede, der indgår som et bidrag i akkumulering af viden om pigefællesskaber og pigers sundhed. Undersøgelsens indblik i pigespejderfællesskabet har mange aspekter med potentiale for at blive afdækket og kalder således på mere forskning. Undersøgelsen lægger op til, at fundene om pigespejderfællesskabet bruges i andre sammenhænge til give piger frirum til at udfolde sig og være sig selv i andre kontekster end De grønne pigespejdere. Dette kalder dels på mere viden om, hvordan pigefællesskaber kan medtænkes i fremtidige folkesundhedsmæssige indsatser rettet mod pigers sundhed; og kalder derudover på, at der udvikles redskaber til at overføre erfaringer fra pigespejderfællesskabet til andre arenaer i pigernes liv. Undersøgelsen viser også, at der eksisterer nogle grundlæggende værdier i pigespejderfællesskabet, som har positiv betydning for, hvordan pigerne interagerer i forhold til hinanden. Dette rejser spørgsmål om, hvorvidt og hvordan det er muligt at skabe og integrere sådanne værdisæt, der har betydning og er rammesættende for pigers indbyrdes interaktion, i andre indsatser. Endelig taler denne undersøgelse som tidligere beskrevet (jf. afsnit 6.1) ind i en folkesundhedsmæssig øget opmærksomhed på unge kvinders mentale sundhed, og fundene om pigespejderfællesskabet rejser spørgsmål om, hvorvidt der er fællesskaber, som er uhensigtsmæssige og potentielt belastende for piger. Og i den forbindelse kalder undersøgelsen på, at der udvikles redskaber til at styrke pigers kompetencer til at agere i og udenfor pigefællesskabet.

Referencer

- Andkjær, R., Ishøi, A. & Andkjær, S. (2022). *Det er også godt, at der ikke er drenge med! Kvalitativ evaluering af De Grønne Pigespejders projekt Spejd med pigerne*. København: Center for børn og natur.
- Andkjær, S. & Hadberg, A. (2017). *Sociale mødesteder i naturen Kvalitative casestudier af udendørs steder for børn og unge*. Odense: Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.
- Andkjær, S., Høyer-Kruse, J. & Arvidsen, J. (2016). *Børn og unges hverdagsfriluftsliv*. Odense: Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2). 77-101.
- Braun, V., Clarke, V., & Weate, P. (2017). Using thematic analysis in sport and exercise research. In G. Smith & A. C. Sparkes (Eds.), *Routledge Handbook of Qualitative Research in Sport and Exercise*. London & New York: Routledge - Taylor & Francis Group.
- Carpiano, R. M. (2009). Come take a walk with me: The “Go-Along” interview as a novel method for studying the implications of place for health and well-being. *Health & Place*, 15(1), 263-272.
<https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2008.05.003>.
- Christensen, U., Nielsen, A. & Schmidt, L. (2016). Det kvalitative forskningsinterview I: Vallgård, S. & Koch, L., *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (4. udg., s. 61-89). København: Munksgaard.
- Dadvand, P., Nieuwenhuijsen, M.J., Esnaola, M., Forn, J., Basagana, X., ... Sunyer, J. (2015). Green spaces and cognitive development in primary schoolchildren. *P Natl Acad Sci USA* 112: 7937–42.
- Danmarks Evalueringsinstitut (2009). *Børneperspektiver*. Lokaliseret d. 17. maj 2022 på: <https://www.eva.dk/sites/eva/files/2017-08/Børneperspektiver%202009.pdf>
- De Grønne pigespejdere (u.å.). *Alderstrin*. Lokaliseret d. 15. maj 2022 på: <https://pigespejder.dk/om-os/bliv-pigespejder/alderstrin/>
- Ejbye-Ernst, N., Moss, B., Stokholm, D., Lassen, B., Præstholm, S. & Frøkjær, T. (2019). *Betydningen af dagtilbudsarbejde med børn i naturen – En forskningsoversigt med fokus på nordisk litteratur*. Lokaliseret d. 23. april 2021 på: <https://www.videnomfriluftsliv.dk/sites/default/files/pdf/Pdf-filer/forskningsoversigt.pdf>

- Green, J. & Thorogood, N. (2014). *Qualitative methods for Health Research*. (3. edition). London: SAGE.
- Gulløv, E. & Højlund, S. (2007). *Feltarbejde blandt børn: Metodologi og etik i etnografisk børneforskning*. København: Nordisk Forlag.
- Hastrup, H., Rubow, C. & Tjørnhøj-Thomsen, T. (2017). *Kulturanalyse - Kort fortalt*. København: Samfundslitteratur.
- Husen, M. (1996). Det fælles tredje – om fællesskab og værdier i det pædagogiske arbejde. I: Pécseli, B. (Red.), *Kultur & pædagogik* (s. 218-232). København: Hans Reitzels Forlag.
- Høyer, K. (2016). Hvad er teori, og hvordan forholder teori sig til metode? I Vallgård, S. & Koch, L., *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (4. udg., s. 17-41). København: Munksgaard.
- Kampmann, J. (2007). Ethiske overvejelser i etnografisk børneforskning. I: Gulløv, E. & Højlund, S., *Feltarbejde blandt børn: Metodologi og etik i etnografisk børneforskning* (s. 167-183). København: Nordisk Forlag.
- Kardan, O., Gozdyra, P., Misic, B., Moola, F., Palmer, L.J., Paus, T. & Berman, M.G. (2015). Neighborhood greenspace and health in a large urban center. *Sci Reports* **5**: 11610.
- Keniger, L.E., Gaston, K.J., Irvine, K.N., & Fuller, R.A. (2013). What are the benefits of interacting with nature? *Int J Environ Res Public Health* **10**: 913–35.
- Kusenbach, M. (2003). Street Phenomenology: The Go-Along as Ethnographic Research Tool. *Ethnography*, *4*(3), 455–485.
<https://doi.org/10.1177/146613810343007>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015.) *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Lave, J., & Wenger, E. (2001). *Situated learning: legitimate peripheral participation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mygind, L., Kjeldsted, E., Hartmeyer, R., Mygind, E., Bølling, M. & Bentsen, P. (2019). Mental, physical and social health benefits of immersive nature-experience for children and adolescents: A systematic review and quality assessment of the evidence. *Health & Place*, *58*, 102136.
- Nielsen, K. & Kvale, S. (1999). *Mesterlære: læring som social praksis* (1. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Patienthåndbogen (2020). *Pubertet*. Lokaliseret d. 20. maj 2022 på:

<https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/boern/sygdomme/vaekst-og-udvikling/pubertet/>

Præstholm, S., Schmidt, T. & Jensen, F.S. (2020). *Danske børns aktiviteter og ophold i naturen - basisdata fra Center for Børn og Naturs baselineundersøgelse 2018/19*. Frederiksberg: Center for Børn og Natur, Københavns Universitet.

Schneller, M. B. (2017). *Effects of education outside the classroom on objectively measured physical activity: results from the TEACHOUT study*. University of Southern Denmark.

Soga, M. & Gaston, K.J. (2016). Extinction of experience: the loss of human-nature interactions. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 14 (2), 94–101.

Sonne-Ragans, V. (2017). Videnskabsteori i opgaven. I Rienecker, L. & Jørgensen, P., S., *Den gode opgave. Håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser* (5. udg., s. 183-217). Samfundslitteratur.

Sundhedsstyrelsen (2021). *Danskernes sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2021*. København: Sundhedsstyrelsen.

Sundhedsstyrelsen (u.å.). *Mental sundhed*. Lokaliseret d. 20. maj 2022 på:

<https://www.sst.dk/da/viden/mental-sundhed>

Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2015). Interviewet: Samtalen som Forskningsmetode. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Red.), *Kvalitative metoder – en grundbog* (2.udg., s. 29-53). København: Hans Reitzels Forlag.

Tillmann, S., Tobin, D., Avison, W. & Gilliland, J. (2018): Mental health benefits of interactions with nature in children and teenagers: a systematic review. *Journal of epidemiology and community health* (1979), 72 (10), 958-966.

Tjørnhøj-Thomsen, T. & Reventlow, S. (2016). Kvalitative metoder. I: Jensen, B. B., Grønbæk, M. & Reventlow, S., *Forebyggende sundhedsarbejde* (6. udg., s. 57-72). København: Munksgaard.

Tjørnhøj-Thomsen, T. & Whyte, S. R. (2016). Feltarbejde og deltagerobservation. I: Vallgård, S. & Koch, L., *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (4. udg., s. 90-118). København: Munksgaard.

van den Berg, A.E., van Winsum-Westra, M., de Vries, S., & van Dillen, S. M. (2010). Allotment gardening and health: a comparative survey among allotment gardeners and their neighbors without an allotment. *Environ Health-Glob* 9: 74–85.

World Health Organization (u.å.) *Health and Well-Being*. Lokaliseret d. 20. maj 2022
på: <https://www.who.int/data/gho/data/major-themes/health-and-well-being>

Bilag

Bilag 1: Brev til spejderledere i De grønne pigespejdere

Kære pigespejdere

Må jeg besøge jer og tale med jeres piger?

Hvem er jeg, og hvorfor kontakter jeg jer?

Jeg hedder Rikke og er 47 år. Jeg er med til at evaluere De grønne pigespejders projekt *Spejd med pigerne* (<https://pigespejder.dk/om-os/vores-projekter/spejd-med-pigerne/>). Derudover læser jeg Folkesundhedsvidenskab på Syddansk Universitet. I forbindelse med afslutning af min kandidatuddannelse laver jeg en opgave, som handler om piger og natur. Min opgave har relation til evaluering af *Spejd med pigerne* og er relevant for De grønne pigespejdere. Ønsket er at få indsigt i pigespejders oplevelser med at indgå i pigefællesskaber og derigennem få viden om betydningen af kun at være piger sammen. Og her har jeg brug for jeres hjælp! Jeg vil derfor gerne besøge jer og tale med jeres piger (4. klasse +).

Hvad indebærer det for jer, at jeg kommer på besøg?

Jeg kommer på besøg én enkelt gang, når I er sammen til pigespejder. I skal ikke gøre noget særligt, I skal blot gøre, som I plejer. Jeg vil deltage sammen med jer og gå lidt til og fra for at observere og skrive noter til mig selv samt tale med pigerne undervejs. Mit fokus vil være på pigerne, og jeg vil se på samspillet pigerne imellem. Derudover vil jeg også gerne lave gruppeinterview med nogle piger.

Interviews med pigerne

Interviews med pigerne vil handle om deres oplevelser med at indgå i fællesskaber, hvor der kun er piger. Eksempel på spørgsmål er: "Hvorfor er I blevet pigespejdere?" og "Hvordan er det kun at være piger sammen?". Interviews vil foregå på stedet, hvor og når der er ro til at snakke. Jeg vil gerne lydoptage interview, så jeg er sikker på at huske, hvad pigerne siger. Det er kun mig, som har adgang til optagelserne, og disse slettes efter brug. Alle der deltager vil være anonyme, og citater vil indgå i anonymiseret form i opgaven.

Jeg er oprindelig uddannet og har arbejdet som pædagog i 16 år, så jeg er vant til at være sammen med og tale med børn og unge. Jeg er dog ny i friluftslivet, så her kan pigerne lærer mig en del☺

Det vil have stor betydning og være en vigtig hjælp, hvis I har lyst til at være med.

Jeg kontakter jer for en snak i forbindelse med denne mail☺

Hvis I har spørgsmål, kan jeg kontaktes på:

♣ Mail: randk17@student.sdu.dk

♣ Tlf.: xx xx xx xx

Venlig hilsen
Rikke Andkjær

Bilag 2: Brev til forældre

Kære forældre

Må jeg tale med jeres piger?

Hvorfor kontakter jeg jer?

Jeg hedder Rikke og er 47 år. Jeg er med til at evaluere De grønne pigespejders projekt *Spejd med pigerne* (<https://pigespejder.dk/om-os/vores-projekter/spejd-med-pigerne/>). Derudover læser jeg Folkesundhedsvidenskab på Syddansk Universitet. I forbindelse med afslutning af min kandidatuddannelse laver jeg en opgave, som handler om piger og natur. I opgaven undersøger jeg betydningen af kun at være piger sammen, og i den forbindelse søger jeg indsigt i pigespejders oplevelser med at indgå i pigefællesskaber. Og her har jeg brug for jeres pigers hjælp! Jeg kommer på besøg hos pigespejderne og vil meget gerne tale med jeres piger.

Hvad indebærer det at indgå i undersøgelsen?

Jeg kommer på besøg én enkelt gang til pigespejdermøde d. xx.03.22, hvor jeg vil deltage sammen med pigerne og gå lidt til og fra for at observere og skrive noter til mig selv samt tale med pigerne undervejs. Derudover vil jeg også gerne lave gruppeinterview med nogle piger.

Gruppeinterviews med pigerne

Jeg vil lave interviews med pigerne i mindre grupper. Interviewene omhandler pigernes oplevelser med at indgå i fællesskaber, hvor der kun er piger. Eksempel på spørgsmål er: "Hvorfor er I blevet pigespejdere?" og "Hvordan er det kun at være piger sammen?". Interviewene vil foregå på stedet for og i forlængelse af pigespejdermødet.

Jeg vil gerne lydoptage interviews, så jeg er sikker på at huske, hvad pigerne siger. Det er kun mig, som har adgang til optagelserne, og disse opbevares sikkert og slettes efter brug. Alle deltagere vil være anonyme, og citater vil indgå i anonymiseret form i opgaven.

Jeg er oprindelig uddannet og har arbejdet som pædagog i 16 år, så jeg er vant til at være sammen med og tale med børn og unge. Jeg er dog ny i friluftslivet, så her kan pigerne lærer mig en del☺

Det vil have stor betydning og være en vigtig hjælp, hvis jeres piger må og har lyst til at være med.

Accept til deltagelse gives ved at underskrive vedhæftede samtykkeerklæring og sende foto af denne til mig på tlf. 22834422 gerne inden d. 22.03.22.

Hvis I har spørgsmål, kan jeg kontaktes på:

- ♣ Mail: randk17@student.sdu.dk
- ♣ Tlf.: xx xx xx xx

Venlig hilsen
Rikke Andkjær

Bilag 3: Samtykkeerklæring

Samtykke til dit barns deltagelse i undersøgelsen

Kære Forældre

Hvis du/I ønsker at give samtykke til dit/jeres barns deltagelse i undersøgelsen, vil det være en stor hjælp, hvis du/I vil sende et foto af underskrevet samtykkeerklæring til Rikke Andkjær på tlf. xxxxxxxx gerne inden d. xx.03.22. Det er nok, at bare én med forældremyndighed underskriver.

Oplysning om deltagelse i undersøgelsen

I min afsluttende kandidat opgave undersøger jeg betydningen af kun at være piger sammen, og i den forbindelse søger jeg indsigt i pigespejderes oplevelser med at indgå i pigefællesskaber. I undersøgelsen indsamles data via gruppeinterviews, som lydoptages. Det er frivilligt at deltage i interviewet.

Formål med behandlingen af data til projektet

Interviewene vil blive anvendt til opgaven, og de data, som indsamles og behandles i undersøgelsen, er: dit barns synspunkter, oplevelser og meninger i relation til indgå i pigefællesskaber som De grønne pigespejdere

Sådan bruges dataene

Dataene behandles fortroligt i overensstemmelse med gældende ret. Dataene vil kun blive brugt til opgaven og opbevares sikkert. Alle data anonymiseres og slettes senest d. 31.05.22.

Erklæring fra én indehaver af forældremyndigheden:

Jeg er informeret om undersøgelsen og ved nok til at give mit samtykke til, at mit barn deltager heri. Jeg ved, at det er frivilligt for mit barn at deltage, og at samtykket til enhver tid kan trækkes tilbage.

Jeg giver samtykke til, at _____ (barnets navn) deltager i undersøgelsen.

Navnet på forældremyndighedens indehaver:

Odense, dato: _____

Underskrift: _____

Yderligere information

Hvis du har spørgsmål til undersøgelsen, kan du til enhver tid kontakte mig, Rikke Andkjær på tlf. xxxxxxxx eller mail randk17@student.sdu.dk.

Bilag 4: Observationsguide for deltagerobservation

Tema	Fokus
Børn og voksne	Børn: Antal og beskrivelse. Voksne: Antal og beskrivelse.
Kun for piger <i>Hvordan oplever pigespejdere at indgå i fællesskaber kun for piger?</i>	Hvordan er stemningen blandt pigerne? Hvad kendetegner pigernes samvær?
Pigefællesskabets betydning <i>Hvilken betydning har pigefællesskabet for pigespejdere?</i>	Hvordan indgår pigerne i fællesskabet? Hvordan interagerer pigerne med hinanden?
Piger i forskellige aldre <i>Hvilken betydning har samværet med piger i forskellige aldre for pigespejdere?</i>	Hvordan indgår de forskellige aldersgrupper? Hvordan bruger de hinanden? I hvilke sammenhænge og med hvilket formål søger de hinanden? Er der særlige mønstre, som kendetegner samspejlet mellem ældre og yngre piger?

Bilag 5: Interviewguide

Tema	Spørgsmål
Deltagerportræt	Fortæl kort om jer selv: Jeres navn, alder og hvor lang tid I har gået til pigespejder? Hvorfor er I blevet pigespejdere?
Kun for piger <i>Hvordan oplever pigespejdere at indgå i fællesskaber kun for piger?</i>	Hvad kan I godt lide ved at gå til pigespejder? Hvorfor? Hvordan er det kun at være piger sammen? Har det nogen betydning for jer, at I kun er piger? På hvilken måde? Hvordan ville det være, hvis der også var drenge med? Hvad er det, der er godt ved kun at være piger? Giv eksempler!
Pigefællesskabets betydning <i>Hvilken betydning har pigefællesskabet for pigespejdere?</i>	Hvad betyder det for jer at være en del af et fællesskab? Hvilken betydning har det for fællesskabet, at I kun er piger med? Kan I forestille jer andre situationer, hvor gerne ville du være kun piger sammen? Giv eksempler! Hvorfor i disse situationer?
Piger i forskellige aldre <i>Hvilken betydning har samværet med piger i forskellige aldre for pigespejdere?</i>	Hvad betyder det, at I er sammen med piger i forskellige aldre? Hvad er forskellen på at lære noget fra andre piger sammenlignet med at lære noget fra voksne? Hvad betyder det for fællesskabet, at I er piger i forskellige aldre?
Afslutning	Er der andre ting, I har lyst til at sige? Tusind tak for jeres deltagelse!